

Nd. **396. Frumvarp til laga** [204. mál]

um ráðstafanir í efnahagsmálum og fjármálum til þess að stuðla að jafnvægi í þjóðarbúskapnum og treysta undirstöðu atvinnu og lífskjara.

(Lagt fyrir Alþingi á 96. löggjafarþingi, 1974—75.)

I. KAFLI

Heimild til lækkunar ríkisútgjalda.

1. gr.

Drátt fyrir ákvæði fjárlaga fyrir árið 1975 er ríkisstjórninni heimilt að lækka fjárveitingar um allt að 3 500 millj. kr. Ákvörðun um skiptingu lækkunarinnar milli einstakra fjárlagaliða skal tekin með samþykki fjárveitinganefndar. Heimild þessi tekur einnig til útgjalda sem ákveðin eru með sérstökum lögum.

II. KAFLI

Um breyting á lögum nr. 68 15. júní 1971, um tekjuskatt og eignarskatt, lögum nr. 7 23. mars 1972, lögum nr. 60 30. apríl 1973 og I. kafla laga nr. 10 22. mars 1974 um breyting á þeim lögum.

2. gr.

3. mgr. 3. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 7/1972, orðist svo: Þegar gift kona vinnur við fyrirtæki eða félag, sem annað hvort hjónanna eða bæði eða ófjárráða börn þeirra eiga eða reka að verulegu leyti, á hún rétt á því að helmingur launa hennar eða áætlaðs hluta hennar af sameiginlegum hreinum tekjum hjónanna af atvinnurekstrinum, miðað við beint vinnuframlag hennar við öflun teknanna, verði dreginn frá sameiginlegum tekjum hjónanna. Aldrei skal þó koma hærrí fjárhæð til frádráttar af þessum sökum en helmingur sameiginlegra hreinna tekna hjónanna af atvinnurekstrinum eða 134 000 kr. hvor fjárhæðin sem lægri er.

3. gr.

1. mgr. 4. gr. laga nr. 68/1971 orðist svo: Börn innan 16 ára aldurs, sem eru á framfæri foreldra sinna (stjúpforeldra, kjörforeldra, fósturforeldra), eru ekki sjálfstæðir skattþegnar. Teljast tekjur þeirra með tekjum foreldra að undanskildum skattfrjálsum tekjum skv. 2. mgr. 21. gr. Nemi hreinar tekjur barns hærrí fjárhæð en 37 750 kr. er skattstjóra heimilt að ákveða barninu skatt sem sjálfstæðum skattþegni enda komi fram tilmæli um það frá foreldrum. Fallist skattstjóri á tilmæli foreldra um sérsköttun barns skal ávallt telja foreldrum til tekna 37 750 kr. af tekjum barnsins en barninu það sem umfram er.

4. gr.

Síðasti másl. A-liðar 1. mgr. 7. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 1. tl. 3. gr. laga nr. 7/1972, orðist svo:

Til slikra tekna telst fæði, húsnæði, endurgreiðsla flutningskostnaðar milli heimilis og vinnustaðar, afnot bifreiða, svo og hvers konar aðrar greiðslur eða hlunnindi sem látin eru í té sem kaupgjald eða jafna má til kaupgreiðslu.

5. gr.

Við 10. gr. laga nr. 68/1971 bætist nýr stafliður er verði I-liður og hljóði svo: I. Persónuafsláttur og barnabætur samkvæmt ákvæðum B- og C-liða 25. gr.

6. gr.

Við C-lið 12. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 5. gr. laga nr. 7/1972, bætist ný mgr., er hljóði svo:

Sannanlegan og hæfilegan flutningskostnað milli heimilis og vinnustaðar hjá þeim skattþegnum sem hvern vinnudag þurfa að fara verulegar vegalengdir á eigin kostnað til þess að sækja atvinnu sína. Sama máli gegnir um þá skattþegna sem fara verulegar vegalengdir til vinnu en hafa húsnæðisaðstöðu á vinnustað og ferðast á eigin kostnað milli heimilis og vinnustaðar eigi oft en einu sinni í viku. Vegalengd í þessu sambandi telst veruleg ef hún nemur a. m. k. um 70 km fram og til baka milli heimilis og vinnustaðar. Hvað telst vera sannanlegur og hæfilegur flutningskostnaður fer að mati ríkisskattstjóra.

7. gr.

Í stað „84 700 kr.“ í A-lið 13. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 1. mgr. 1. gr. laga nr. 10/1974, komi: 127 900 kr.

Í stað „38 500 kr.“ í 1. mgr. D-liðar 13. gr. sömu laga, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 10/1974, komi: 58 200 kr. og í stað „23 000 kr.“ í 5. mgr. D-liðar 13. gr., sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 10/1974, komi: 34 800 kr.

8. gr.

Í stað „1 500 kr.“ í 1. mgr. 14. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 1. mgr. 2. gr. laga nr. 10/1974, komi: 2 265 kr.

Í stað „9 500 kr.“ í 2. mgr. 14. gr. sömu laga, sbr. 2. mgr. 2. gr. laga nr. 10/1974, komi: 14 345 kr.

9. gr.

16. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 8. gr. laga nr. 7/1972 og 3. gr. laga nr. 10/1974, orðist svo:

Ef foreldrar barns, sem ekki er fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs þegar skattur er lagður á, búa ekki saman og annað þeirra hefur barnið hjá sér en hitt greiðir meðlag skal meðlagsgreiðslan talin að hálfu til tekna hjá því foreldri sem við henni tekur og að hálfu til frádráttar frá tekjum hjá því foreldri sem innir hana af hendi. Greiddur barnalífeyrir skv. 14. gr. laga nr. 67/1971 um almannatryggingar vegna barns, sem ekki er fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs þegar skattur er lagður á, skal teljast að hálfu til tekna ef annað hvort foreldra er látið eða barnið er ófeðrað. Meðlagsgreiðsla (þ. m. t. barnalífeyrir úr almannatryggingum ef annað hvort foreldra er látið eða barn er ófeðrað) með barni, sem orðið er fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs þegar skattur er lagður á, telst að fullu til tekna hjá því foreldri sem við henni tekur en enginn frádráttur er heimill frá tekjum þess foreldris sem innir hana af hendi. Meðlagsgreiðslur samkvæmt þessari málsgrein skulu takmarkaðar við sömu upphæð og fjárhæð þess barnalífeyris nemur sem greiddur er skv. 14. gr. laga nr. 67/1971 um almannatryggingar.

Frá tekjum þeirra sem eru við nám er heimilt að draga námskostnað að mati ríkisskattstjóra.

10. gr.

25. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 11. gr. laga nr. 7/1972, 5. og 6. gr. laga nr. 60/1973 og 4. gr. laga nr. 10/1974, orðist svo:

- A. Tekjuskattur þeirra manna, sem tekjuskattskyldir eru samkvæmt lögum þessum, skal reiknast svo:
1. Hjá einstaklingi og hjónum telji þau fram hvort í sínu lagi: Af fyrstu 600 000 kr. skattgjaldstekjum greiðist 20% en af skattgjaldstekjum yfir 600 000 kr. greiðist 40%. Frá þeirri fjárhæð skal síðan dreginn persónuafsláttur skv. 1. eða 3. tl. B-liðar þessarar greinar eftir því sem við á.
 2. Hjá hjónum sem samsköttuð eru, sbr. 3. gr. laga þessara: Af fyrstu 850 000 kr. skattgjaldstekjum greiðist 20% en af skattgjaldstekjum yfir 850 000 kr. greiðist 40%. Frá þeirri fjárhæð skal síðan dreginn persónuafsláttur skv. 2. tl. B-liðar þessarar greinar.
- B. Persónuafsláttur heimilisfastra manna hér á landi, sem skattskyldir eru samkvæmt 1. gr. laga þessara, skal vera sem hér segir:
1. Fyrir einstakling, sbr. þó 3. tl., og hvort hjóna, sem telja fram hvort í sínu lagi, 97 000 kr.
 2. Fyrir hjón, sem samsköttuð eru, 145 000 kr.
 3. Fyrir einstætt foreldri, sem heldur heimili og framfærir þar börn sín, sem ekki eru fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs sem skattur er lagður á, 145 000 kr.

Nemi persónuafsláttur skv. 1., 2. eða 3. tl. þessa stafliðar hærri fjárhæð en reiknaður skattur af skattgjaldstekjum skv. 1. eða 2. tl. A-liðar þessarar greinar

skal ríkissjóður leggja fram fé sem nemur allt að þessum mun og skal því ráðstafað fyrir hvern mann sem hér segir og í þessari forgangsröð:

- a. Til greiðslu eignarskatts sem á manninn er lagður á greiðsluárinu.
- b. Til greiðslu útsvars sem á manninn er lagt á greiðsluárinu.
- c. Sá hluti persónuafsláttar, sem enn er óráðstafað, fellur niður. Þó skulu þeim mönnum, sem náð hafa 67 ára aldri á skattárinu eða áttu rétt til örorkulífeyris samkvæmt lögum nr. 67/1971 um almannatryggingar með síðari breytingum, greiddar eftirstöðvar allt að 20 000 kr. fyrir einstakling og hvort hjóna sem telja fram hvort í sínu lagi en 30 000 kr. fyrir hjón sem eru samsköttuð. Fjármálaráðherra skal ákveða gjalddaga þessara eftirstöðva ár hvert.

Þó skal aldrei koma til skuldajafnaðar eða greiðslu samkvæmt stafliðum a., b. og c. hærrí fjárhæð en sem nemur mismun persónuafsláttar og 20% af útsvarsskyldum tekjum að frádregnum 200 000 kr. hjá einstaklingi og hjá hvoru hjóna sem telja fram hvort í sínu lagi en að frádregnum 300 000 kr. hjá samsköttuðum hjónum.

Hjá þeim skattþegnum, sem heimilt væri að heita ákvæðum 4. mgr. 23. gr. laga nr. 8/1972 um tekjustofna sveitarfélaga, skal hækka framangreindar útsvarsskyldar tekjur á þann veg er þar um ræðir.

Búi foreldrar barns, sem ekki er fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs þegar skattur er lagður á, saman ógift er hvoru um sig heimilt, að skriflegri beiðni beggja, að nýta óráðstafaðan mun hins, sbr. 2. mgr. þessa stafliðar, þó aldrei hærrí fjárhæð en 48 000 kr. Fjárhæðir til frádráttar útsvarsskyldum tekjum, sbr. 3. mgr. þessa stafliðar, skulu þá nema 150 000 kr. til hvors í stað 200 000 kr. Sé um að ræða barn, sem ekki er fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs, þegar skattur er lagður á og fallist hefur verið á sérsköttun þess samkvæmt heimild í 4. másl. 4. gr. og með farið um sérsköttun þess samkvæmt síðasta másl. þeirrar lagagreinar, skal þó aldrei koma til greiðslu samkvæmt stafliðum a. og b. í 2. mgr. þessa stafliðar hærrí fjárhæð en 18 000 kr.

- C. Með hverju barni, sem heimilisfast er hér á landi, þar með talin stjúpborn, kjörborn og fósturbörn, sem ekki er fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs þegar skattur er lagður á og er á framfæri heimilisfastra manna hér á landi sem skattskyldir eru skv. 1. gr. laga þessara, skal ríkissjóður greiða barnabætur til framfæranda barnsins er nemi 30 000 kr. með fyrsta barni en 45 000 kr. með hverju barni umfram eitt. Þó skal fjárhæð barnabóta skert um þær barnabætur eða hliðstæðar bætur sem framfærandi hefur fengið erlendis á skattárinu vegna barnsins.

Barnabætur greiðast til framfæranda barns að því marki sem eftirstöðvar nema þegar frá hafa verið dregnar greiðslur eftirtalinna opinberra gjalda framfærandans í þessari forgangsröð:

1. Tekjuskatts sem á er lagður á greiðsluárinu skv. A-lið þessarar greinar.
2. Annarra þinggjalda sem á eru lögð á greiðsluárinu.
3. Ógoldinna þinggjalda frá fyrri árum.
4. Útsvars sem á er lagt á greiðsluárinu.
5. Aðstöðugjalds sem á er lagt á greiðsluárinu.

Fjármálaráðherra skal ákveða gjalddaga eftirstöðvanna ár hvert. Búi foreldrar barns, sem ekki er fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs þegar skattur er lagður, saman ógift telst faðir barnsins framfærandi þess skv. þessum staflið, en heimilt er samkvæmt reglugerð, sem fjármálaráðherra setur, að draga frá barnabótum greiðslu opinberra gjalda móður barnsins (barnanna) að því marki sem eftirstöðvum nemur á sama hátt og í sömu forgangsröð og fyrir er mælt í 2. mgr. þessa stafliðar.

Þar sem innheimta þinggjalda og gjalda til sveitarsjóðs er sameiginleg er fjármálaráðherra heimilt með reglugerð að kveða svo á að þinggjöld og gjöld til sveitarsjóðs skuli vera samhliða í forgangsröðinni.

- D. Skattgjald þeirra félaga og stofnana, er um ræðir í 5. gr., skal vera 53% af skattgjaldstekjum.
- E. Tekjuskatt, sem ekki nær 100 kr., skal fella niður við álagningu.

11. gr.

Á eftir 1. mgr. 46. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 1. mgr. 8. gr. laga nr. 60/1973 komi ný mgr. svohljóðandi:

Nú hefur fjármálaráðherra ákveðið að gjalddagar tekju- og eignarskatts skuli vera fleiri en einn á ári og veldur þá vangreiðsla að hluta því að skattar gjaldandans á gjaldárinu falla í eindaga þó ekki fyrr en 15. næsta mánaðar eftir að álagningu er lokið.

12. gr.

53. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 10. gr. laga nr. 60/1973 og 5. gr. laga nr. 10/1974, orðist svo:

Skylt er að hækka eða lækka þær fjárhæðir, sem um ræðir í 3. mgr. 3. gr.; 1. mgr. 4. gr.; A- og D-liðum 13. gr.; 14. gr. og A-, B- og C-liðum 25. gr., í samræmi við skattvísitölu sem ákveðin skal í fjárlögum ár hvert, í fyrsta sinn í fjárlögum fyrir árið 1976.

Ákvæði til bráðabirgða.

- a. Fjölskyldubætur greiddar á árinu 1974 og árinu 1975 teljast ekki til skattskyldra tekna, sbr. 10. gr. laga nr. 68/1971.
- b. Fjölskyldubætur, sem greiddar eru framferanda á árinu 1975, skulu koma til frádráttar barnabótum er framferandi á rétt til skv. C-lið 25. gr. við ákvörðun barnabóta á árinu 1975.

III. KAFLI

Um breyting á lögum um tekjustofna sveitarfélaga nr. 8 22. mars 1972.

sbr. lög nr. 36 24. apríl 1973 og lög nr. 104 24. desember 1973 um breyting á þeim lögum.

13. gr.

1. mgr. 23. gr. laga nr. 8/1972 hljóði svo:

Útsvar skal leggja á tekjur þær sem talðar eru í 7. gr. að teknu tilliti til ákvæða 8. gr., 10. gr. og 1. mgr. 16. gr. laga nr. 68 15. júní 1971 um tekjuskatt og eignarskatt með síðari breytingum.

14. gr.

1. mgr. 26. gr. laga nr. 8/1972 hljóði svo:

Útsvar skv. 25. gr. hjá hjónum, sem telja fram sameiginlega og einstæðum foreldrum sem hafa fyrir heimili að sjá, skal lækka um 10 500 kr. og útsvar einstaklinga um 7 500 kr. Telji hjón fram hvort í sinu lagi skal hvort um sig fá samsvarandi lækkun og einstaklingur. Fyrir hvert barn innan 16 ára aldurs, sem gjaldandi hefur á framfæri sínu, skal lækka útsvar hans um 1 500 kr. Hafi gjaldandi fleiri en 3 börn innan 16 ára aldurs á framfæri sínu skal ennfremur lækka útsvar hans um 3 000 kr. fyrir hvert barn umfram 3. Fjárhæðir þessar skulu breytast í samræmi við skattvísitölu eins og hún er á hverjum tíma, sbr. 53. gr. laga nr. 68/1971 með síðari breytingum.

15. gr.

a – liður 27. gr. laga nr. 8/1972 hljóði svo:

- a. sem nýtur bóta samkvæmt II. kafla (Lífeyristrygginga) og IV. kafla (Slysa-trygginga) laga nr. 67 20. apríl 1971 með síðari breytingum.

16. gr.

43. gr. laga nr. 8/1972 hljóði svo:

Ef gjöld samkvæmt lögum þessum eru ekki greidd áður en 2 mánuðir eru liðnir frá gjalddaga, skal greiða sveitarsjóði dráttarvexti af því sem ógreitt er, 1½% fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði, sem liður talið frá og með gjalddaga, uns gjaldið er greitt.

IV. KAFLI

Um breyting á lögum nr. 67 20. apríl 1971 um almannatryggingar, sbr. lög nr. 96 27. desember 1971, lög nr. 112 31. desember 1972, lög nr. 62 21. maí 1974 og brb.lög nr. 88 24. september 1974.

17. gr.

Niður falli 26. gr. laga nr. 67/1971, sbr. 4. gr. laga nr. 62/1974 og 6. gr. laga nr. 88/1974. Jafnframt falli úr gildi önnur ákvæði laganna um fjölskyldubætur.

V. KAFLI

Heimild til lækkunar eða niðurfellingar söluskatts og afnáms tolla af nokkrum mikilvægum matvörum og hráefnum til matvælagarðar.

18. gr.

Fjármálaráðuneyti er heimilt að afnema tolla af vörum sem falla undir eftirfarandi tollskrárnúmer:

- 08.01.10 Bananar, nýir.
- 08.02.10 Appelsínur, tangarínur, mandarínur og clementínur.
- 08.02.21 Sítrónur.
- 08.06.10 Epli.
- 08.09.01 Melónur.
- 15.01.00 Hreinsuð svínafeiti, önnur svínafeiti og alifuglafeiti, brædd eða pressuð.
- 15.02.00 Feiti af nautgripum, sauðfé og geitum, óbrædd; einnig slík feiti brædd eða pressuð (þar með talin „premier jus“).
- 15.03.00 Svínafeitisterín (lardstearín), oleosterín (pressutólg); svínafeitiolla, oleomargarín, tólgarolía, hvorki jafnblönduð, blönduð né unnin á annan hátt.
- 15.04.00 Feiti og olía úr fiski og sjávarspendýrum, einnig hreinsuð.
- 15.05.00 Ullarfeiti og feitiefni unnin úr henni (hér með talið lanólin).
- 15.06.00 Önnur feiti og olía úr dýraríkinu (hér með talin klaufaolía, heinafeiti og úrgangsefnafeiti).
- 15.07 Feiti og feit olía úr jurtaríkinu, hrá, hreinsuð eða hreinunnin:
 - 81 Sojabaunaolía.
 - 82 Baðmullarfræsolia.
 - 83 Jarðhnetuolía.
 - 84 Ólfvuolía.
 - 85 Sólrósarolía.
 - 86 Rapsolía, colzaolía og mustarðsolía.
 - 87 Línolía.
 - 88 Pálmaolía.

- 89 Kókosolía.
- 91 Pálmakjarnaolía.
- 92 Rísínusolía.
- 93 Önnur.
- 15.08 Olía úr jurta- og dýraríkinu, soðin, oxyderuð, vatnssneydd (dehydrated), meðhöndluð með brennisteini, blásin, pólýmeriseruð eða umbreytt með öðrum hætti:
 - 01 Línolía.
 - 09 Önnur.
- 15.09.00 Degras.
- 15.10 Feitisýrur, súr olía frá feitihreinsun, feitialkóhól:
 - Feitisýrur og olíusýrur frá hreinsun:
 - 11 Sterín (blanda af palmitínsýru og sterínsýru).
 - 19 Aðrar.
 - 20 Feitialkóhól.
- 15.11.00 Glyseról, glyserólvatn og glyseróllútur.
- 15.12 Feiti og olíur úr jurta- eða dýraríkinu, vetnað að nokkru eða öllu leyti, eða gerð föst eða hert með öðrum hætti, en ekki frekar unnin:
 - 01 Sojabaunaolía.
 - 02 Baðmullarfræsolia.
 - 03 Aðrar olíur úr jurtaríkinu.
 - 09 Olíur úr dýraríkinu.

19. gr.

Fjármálaráðherra er heimilt að lækka eða fella niður söluskatt af einstökum matvörum eða matvöruflokkum, sbr. lög nr. 10/1960 með áorðnum breytingum.

Fjármálaráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd þessarar lækkunar, þar með skrá yfir þær vörur sem hún tekur til, svo og um bókhald og söluskattsframtal þeirra sem versla með vörur þessar.

VI. KAFLI

Flugvallagjald.

20. gr.

Á tímabilinu 1. apríl 1975 til loka árs 1975 skal greiða flugvallagjald, er renni til ríkissjóðs, vegna hvers manns, sem ferðast með loftfari frá Íslandi til annarra landa.

Undanþegin gjaldskyldu eru börn innan 2 ára aldurs, skráðar áhafnir loftfara, þeir sem haft hafa skemmri dvöl hér á landi en þrjá sólarhringa og þeir sem ferðast með loftförum varnarliðs Bandaríkja Norður-Ameríku hér á landi.

Heimilt er að innheimta tilsvarendi gjald vegna farþega sem fara með skipum frá Íslandi til annarra landa. Nánari ákvæði um framkvæmd ákvæða þessarar málsgreinar skulu sett í reglugerð. Að öðru leyti gilda um þessi gjöld ákvæði 21. gr., 22. gr., 23. gr., 24. gr. og 25. gr. þessa kafla.

21. gr.

Flugvallagjald skal vera 2 500 kr. fyrir hvern farþega, þó 1 250 kr. fyrir farþega á aldrinum tveggja til tólf ára. Gjald þetta skal fella inn í verð farseðils og er heimilt að hækka verð þeirra sem því nemur.

22. gr.

Eigandi loftfars og sá er ábyrgð ber á rekstri þess bera ábyrgð á greiðslu flugvallagjalds.

Fyrir brottför loftfars frá Íslandi skal afhenda umboðsmanni ríkissjóðs á flugstöð skrá um farþega með því, áhöfn þess og hverjir séu gjaldfrjálsir skv. 2.

mgr. 20. gr. eða greiða skulu hálf gjald skv. 21. gr. Skrá þessi skal undirrituð af flugstjóra.

23. gr.

Flugvallagjald vegna farþega, er ferðast með loftförum sem skráð eru erlendis og allra loftfara sem ekki er flogið á áætlunarleiðum, skal greiða umboðsmanni rikissjóðs fyrir brottför loftfars um leið og afhent er skrá skv. 2. mgr. 20. gr.

Flugvallagjald vegna farþega, sem ferðast í áætlunarflugi á viðurkenndum áætlunarleiðum frá Íslandi, skal greiða til lögreglustjóra (í Reykjavík tollstjóra) eigi síðar en 15. dag næsta almanaks mánaðar eftir brottför.

24. gr.

Sé gjöldum ekki skilað á réttum gjalddaga skal sá, sem gjaldinu ber að skila, greiða af því viðurlög er nemi 1% fyrir hverja byrjaða viku frá gjalddaga. Nú er skrifstofa innheimtumanns lokuð 15. dag mánaðar og telst þá gjalddagi vera næsti dagur þar á eftir sem skrifstofan er opin til almennrar afgreiðslu.

Flugvallagjald nýtur lögtaksréttar.

Heimilt er innheimtumanni að láta lögregluna stöðva atvinnurekstur þess er eigi gerir skil á réttum gjalddaga, þar til skil eru gerð, meðal annars með því að setja skrifstofur, starfsstofur og flutningatæki hans undir innsigli.

25. gr.

Brot á þessum kafla laganna varða sektum, varðhaldi eða fangelsi svo og sviptingu starfsleyfis.

VII. KAFLI

Skyldusparnaður.

26. gr.

Allir menn sem tekjuskattskyldir eru samkvæmt ákvæðum laga nr. 68/1971 með síðari breytingum og ekki voru orðnir 67 ára fyrir 1. janúar 1975 skulu á árinu 1975 leggja til hliðar fé til varðveislu í rikissjóði sem hér segir:

- a. Einstaklingar: 5% af skattgjaldstekjum skattársins 1974 að frádregnum 1 000 000 kr., auk 75 000 kr. fyrir hvert barn sem er á framfæri þeirra, sbr. 1. mgr. C-liðar 10. gr. laga þessara.
- b. Samsköttuð hjón: 5% af skattgjaldstekjum skattársins 1974 að frádregnum 1 250 000 kr., auk 75 000 kr. fyrir hvert barn sem er á framfæri þeirra, sbr. 1. mgr. C-liðar 10. gr. laga þessara.
- c. Hjón sem telja fram hvort í sínu lagi: 5% af skattgjaldstekjum hvors um sig, að frádregnum 750 000 kr. hjá hvoru, auk 37 750 kr. hjá hvoru fyrir hvert barn sem er á framfæri þeirra, sbr. 1. mgr. C-liðar 10. gr. laga þessara.

Nemi munur útsvarsskyldra tekna og skattgjaldstekna hærri upphæð en 200 000 kr. hjá einstaklingi og hvoru hjóna sem telja fram hvort í sínu lagi en 300 000 kr. hjá samsköttuðum hjónum skal hækka skattgjaldstekjur samkvæmt stafliðum a., b. og c. um þá upphæð sem munurinn er umfram þessar upphæðir, eftir því sem við á, og reiknast skyldusparnaður þá miðað við þessar upphækkuðu skattgjaldstekjur, sbr. stafliði a., b. og c.

Hjá þeim skattþegnum sem heimilt væri að beita ákvæðum 4. mgr. 23. gr. laga nr. 8/1972 um tekjustofna sveitarfélaga skal hækka framangreindar útsvarsskyldar tekjur á þann veg er þar um ræðir.

Skattstjórar sjá um útreikning skyldusparnaðar samkvæmt lögum þessum og gilda um hann ákvæði VI. kafla laga nr. 68/1971 með síðari breytingum, eftir því sem við á.

Skyldusparnaður skv. þessari grein skal reiknaður í heilum þúsundum, króna og lægri fjárhæð sleppt. Skal hann greiddast jafnhliða þinggjöldum til rikissjóðs. Skyldusparnaður telst að fullu greiddur þegar fullnaðarskil hafa verið gerð á öllum

þinggjöldum gjaldanda til ríkissjóðs samkvæmt þinggjaldabók ásamt þar greindum skyldusparnaði.

Þegar maður hefur greitt skyldusparnað sinn að fullu skv. 1. og 3. mgr. skal ríkissjóður viðurkenna móttöku hans með afhendingu sérstakra skyldusparnaðarskírteina.

Skírteinin skulu skráð á nafn þess er sparar og er honum óheimilt að framselja þau eða veðsetja.

Skírteini þessi skulu bera 4% ársvexti frá 1. janúar 1976 að telja eða loka-greiðsludegi skyldusparnaðar ef síðar er.

Skírteini þessi eru lengst til 15. desember 1990, en frá 1. febrúar 1978 er eiganda í sjálfsvald sett hvenær hann fær skírteinið innlest.

27. gr.

Við endurgreiðslu skyldusparnaðarskírteina skv. 26. gr. greiðir ríkissjóður verðbætur á höfuðstól og vexti í hlutfalli við þá hækkun sem kann að verða á visitölu framfærslukostnaðar frá 1. nóvember 1975 til 1. nóvember næst á undan endurgreiðslu.

Skyldusparnaður skv. 26. gr. er ekki frádráttarbær til tekjuskatts en skyldusparnaðarskírteini, svo og vextir og verðbætur af þeim, eru framtalsskyld, en njóta að öðru leyti skattfrelsis á sama hátt og skyldusparnaður skv. III. kafla laga nr. 30/1970.

28. gr.

Fjármálaráðherra skal með reglugerð mæla nánar fyrir um framkvæmd þessa kafla.

VIII. KAFLI

Lántökuheimildir vegna opinberra framkvæmda og Framkvæmdasjóðs.

Ráðstöfun lánsfjár og skyldusparnaðar.

29. gr.

Fjármálaráðherra er heimilt fyrir hönd ríkissjóðs að gefa út ríkisskuldabréf eða spariskírteini til sölu innanlands að fjárhæð allt að 500 millj. kr., svo og happdrættisskuldabréf að fjárhæð allt að 300 millj. kr., og gilda um þau ákvæði laga nr. 7/1974. Jafnframt falla niður lántökuheimildir samkvæmt liðunum í LXII., LXIII., LXIV., LXV. og LXVI. í 6. gr. fjárlaga fyrir árið 1975.

30. gr.

Fjármálaráðherra er heimilt fyrir hönd ríkissjóðs að taka erlent lán að jafnvirði allt að 3 000 millj. kr. Af þeirri fjárhæð er heimilt að endurlána Framkvæmdasjóði 1 200 millj. kr. en 1 800 millj. kr. skal ráðstafað, svo sem fyrir er mælt í 31. gr.

31. gr.

Fé því, sem aflast samkvæmt heimildum í 29. gr. og 30. gr. þessara laga, samkvæmt liðnum LX. í 6. gr. fjárlaga fyrir árið 1975, af erlendu lánsfé vegna Þorlákshafnar, af erlendu láni Framkvæmdasjóðs hjá Viðreisnarsjóði Evrópu, af innheimtu endurlánuðu spariskírteinafé og með skyldusparnaði skv. 26. gr. VII. kafla þessara laga, en alls nema þær 5 000 millj. kr., skal varið sem hér segir:

	Millj. kr.
Vegaframkvæmdir	900
Landshafnir	350
Þangverksmiðja að Reykhólum	230
Orkumál	3 520
a. Framkvæmdir Rafmagnsveitna ríkisins og rafvæðing sveitanna.	
b. Orkumál Norðurlands.	
c. Kaup á jarðborum.	
d. Virkjunarrannsóknir.	
e. Orkuveitur sveitarfélaga.	

IX. KAFLI
Ýmis ákvæði.

32. gr.

Úr gildi eru felld lög nr. 28 frá 12. maí 1972, um heimild fyrir ríkisstjórnina að veita sjálfsskuldarábyrgð á lánum til kaupa á skuttogurum.

33. gr.

6. mgr. 26. gr. laga nr. 21/1963 um kirkjugarða hljóði svo:

Eindagi kirkjugarðsgjalda er hinn sami sem á útsvörum. Er oddvitum og innheimtumönnum bæjar- og sveitarsjóða skylt að innheimta þau gegn 6% innheimtulaunum ef kirkjugarðsstjórn óskar. Ella gerir hún það sjálf gegn sömu þóknun.

34. gr.

I., II. og III. kafli laga þessara öðlast þegar gildi og skulu ákvæði II. og III. kafla koma til framkvæmda við álagningu skatta til ríkissjóðs og útsvara til sveitarsjóða fyrir skattárið 1974.

IV. kafli laga þessara öðlast gildi 1. júlí 1975.

V. kafli laga þessara öðlast þegar gildi.

VI. kafli laga þessara öðlast gildi 1. apríl 1975.

VII., VIII. og IX. kafli laga þessara öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Frá því að forsendur fjárlaga 1975 um þróun meginþátta þjóðarbúskaparins voru mótaðar seint á liðnu ári, hafa efnahagshorfur breyst í veigamiklum atriðum. Fyrst og fremst hafa viðskiptakjör þjóðarbúsins gagnvart útlöndum haldið áfram að versna, en í fjárlögum var gert ráð fyrir, að þau bötnuðu nokkuð frá því sem þau voru á 4. ársfjórðungi 1974. Þessi þróun viðskiptakjara hefur skert þjóðartekjur frá því sem áður var búist við og veikt stöðu þjóðarbúsins gagnvart útlöndum. Þjóðhagsniðurstöður síðasta árs eru nú betur þekktar en þegar fjárlagaforsendur voru mótaðar. Þannig varð t. d. viðskiptahallinn á síðasta ári 3.000 m.kr. meiri en spáð var seint á árinu eða 15.500 m.kr. í stað 12.400 m.kr. Gjaldeyrisstaðan var af þessum sökum rýrari í árslok en gert hafði verið ráð fyrir. Þessi þróun var ein af meginástæðum þess, að ákveðið var að lækka gengi íslensku krónunnar í febrúar síðastliðnum til þess að styrkja stöðu útflutningsatvinnuveganna og stöðu þjóðarbúsins út á við. Endanlegar tölur um þróun ríkisfjármála 1974 liggja ekki fyrir en ljóst er, að alvarlegur greiðsluhallí varð hjá ríkissjóði á árinu, eða nálægt 3 000 m.kr. Þetta er mun óhagstæðari niðurstaða en búist var við, þegar fjárlagafrumvarpið var samið.

Til þess að gengisbreytingin komi að haldi við að tryggja jafnvægi í viðskiptum við útlönd og samkeppnisstöðu íslenskra atvinnuvega verður að styðja hana með aðhaldi í ríkisfjármálum og lánamálum og hófsemi í kjaraákvörðunum. Þetta frumvarp er flutt í þessu skyni.

Vegna þeirra breyttu aðstæðna bæði í þjóðarbúskap og í ríkisbúskap, sem hér hefur verið dregið á, er nauðsynlegt að endurskoða fjárlagaáætlun ársins 1975 í ýmsum greinum. Slík endurskoðun er einnig nauðsynleg vegna áhrifa þeirra efnahagsráðstafana, sem gerðar hafa verið síðan fjárlög voru afgreidd og áhrif hafa á fjármál ríkisins. Hér er fyrst og fremst um að ræða 20% lækkun á gengi íslensku krónunnar í febrúar sl., hækkun á verði áfengis og tóbaks og á innflutningsgjaldi af bifreiðum, sem fylgdi í kjölfarið, ásamt hækkun söluskatts um 1 stig til fjáröflunar til Viðlagasjóðs, m. a. vegna snjóflóðanna í Neskaupstað.

Þjóðhagsforsendur tekjuáætlunar fjárlaga voru í aðalatriðum þær að þjóðarframleiðsla gæti aukist um 1½—2½% að magni á árinu 1975, en vegna versnandi viðskiptakjara myndu þjóðartekjur nánast standa í stað. Gert var ráð fyrir, að almenn þjóðarútgjöld héldust nokkurn veginn óbreytt að magni milli árunna 1974 og 1975, en að um nokkra aukningu útflutningsframleiðslu gæti orðið að ræða. Á þessum forsendum var að vísu búist við áframhaldandi óhagstæðum viðskipta-

jöfnuði við útlönd og horfur um þróun gjaldeyrisstöðu voru nokkuð tvisýnar, en þó mátti ætla að ekki gengi frekar á gjaldeyrisvarasjóðinn. Þetta var þó mjög háð því mati á viðskiptakjörum, sem þjóðhagsspáin var reist á.

Í byrjun ársins 1975 skýrðust horfur á útflutningsmarkaði og ljóst var af sölu-sanningum, sem gerðir voru í ársbyrjun, að verðlag á mikilvægum afurðum fór lækkaði, en haustið 1974 höfðu menn bundið vonir við nokkra hækkun útflutningsverðs frá dagverði eða um 3–5%. Þannig lækkaði verð á þorsblokk, á fiskflökum til Sovétríkjanna og fiskmjöli að mun á fyrstu vikum ársins 1975. Hið hagstæða verðlag á saltfiski virtist þó haldast en mikið verðfall hafði orðið á frystri loðnu. Í heild var þannig útlit fyrir að útflutningsverðlag gæti orðið allt að 5–8% lægra í erlendri mynt en gert var ráð fyrir í fjárlagaforsendum en jafnframt var fyrirsjáanleg meiri verðhækkun innflutnings, þannig að viðskiptakjör virtust hafa versnað um 8–10% frá forsendu fjárlaga, eða um 12½–15½% frá meðaltali ársins 1974. Höfðu viðskiptakjör þá versnað um allt að 30% frá ársbyrjun 1974 til sama tíma 1975.

Miðað við óbreyttar forsendur tekjuáætlunar fjárlaga um þjóðarútgjöld hefði þessi þróun viðskiptakjara falið í sér greiðsluhalla við útlönd langt umfram það sem hægt hefði verið að jafna með lántökum erlendis. Jafnvel þótt reiknað væri með verulegum áhrifum af gengislækkuninni í febrúar á viðskipta-jöfnuð 1975 var ekki við því að búast, að jöfnuður næðist í greiðslum við útlönd miðað við forsendur fjárlagaáætlunar um þjóðarútgjöld. Af þessum sökum er nauðsynlegt að taka allar forsendur tekjuáætlunar fjárlaga til endurskoðunar, ekki aðeins vegna áhrifa gengisbreytingarinnar einnar. Þessi endurskoðun er í meginatriðum reist á þjóðhagsspá Þjóðhagsstofnunar fyrir árið 1975 frá 10. febrúar sl. (sjá: „Úr Þjóðarhúskapnum“ frá 10. febrúar) þar sem sett voru fram tvö dæmi um þjóðhags-horfur fyrir gengisbreytingu og aðrar ráðstafanir. Er ný tekjuáætlun miðuð við Dæmi 2 í fyrrgreindri skýrslu, en að auki er hún reist á ákveðnum forsendum um verðlags- og eftirspurnaráhrif gengislækkunarinnar í febrúar. Er þar gert ráð fyrir, að úr kaupmætti tekna einstaklinga dragi og þar með einkaneyslu sem nemi hálfum verðlagsáhrifum gengisbreytingarinnar en að öðru leyti verði um sömu hækkun launa eða aðrar kjarabreytingar að ræða og reiknað var með. Eru þetta sömu forsendur og notaðar eru í áætlun um áhrif gengislækkunarinnar 14. febrúar, sérstaklega á gjaldahlið fjárlaga. Auk þessa er gert ráð fyrir, að gengisbreyting valdi nokkrum samdrætti almennrar fjármunamyndunar. Ein meginforsenda tekjuáætlunar er þannig sú að gengislækkunin valdi samdrætti almennrar eftirspurnar innanlands en valdi ekki aðeins verðhækkun á óbreyttan stofn útgjalda.

Helstu niðurstöður þeirrar þjóðhagsspár fyrir árið 1975, sem ný tekjuáætlun ríkissjóðs er á reist, eru þær að þjóðarframleiðslan minnki um 1–2% milli árana 1974 og 1975 og þjóðartekjur minnki um 5–6% að raunverulegu verðgildi. Gert er ráð fyrir, að almenn þjóðarútgjöld minnki um 7–8% að magni og þá reiknað með því, að einkaneyslan dragist saman um 10–11% frá fyrra ári, og að almenn fjármunamyndun minnki að magni um 3–4%. Í þessari síðustu tölu er m. a. tekið mið af þeim breytingum á útgjaldaáformum hins opinbera á árinu, sem felast í þessu frumvarpi. En í því er annars vegar heimilað að lækka útgjöld ríkisins frá fjárlagatölum um 3 500 m.kr. og hins vegar að auka lánsfjármagn til opinberra framkvæmda um tæplega 1 300 m.kr. Aukningin kemur öll fram á sviði orkuframkvæmda. Hins vegar er enn óráðið, hvar lækkun fjárveitinga kemur niður í einstökum atriðum. Á sama hátt er í einkaneysluspánni tekið tillit til þeirra ákvæða þessa frumvarps er áhrif hafa á fjárhag heimilanna.

Þessar breyttu spár um útgjöld þjóðarinnar í heild á árinu 1975 fela að sjálf-sögðu í sér að búist er við verulegri magnminnkun innflutnings á þessu ári, enda var innflutningurinn í fyrra geysimikill. Þannig mætti í ofangreindum forsendum búast við 17–18% magnminnkun almenns vöruinnflutnings, sem miklu veldur um tekjur ríkissjóðs. Þegar þessi spá er lögð til grundvallar, ásamt spám um útflutningsverðmæti 1975 og áætlunum Seðlabankans um innstreymi erlends fjármagns

á árinu, verður niðurstaðan sú, að gangi þessar spár eftir, mætti við því búast að gjaldeyrisstaðan batni nokkuð á árinu 1975. Hér væri þó um takmarkaða fjárhæð að ræða miðað við það hversu lágt gjaldeyrisstaðan var komin í ársbyrjun 1975 og brýna nauðsyn ber til að treysta hana á árinu, bæði til þess að tryggja alla aðdrætti til landsins af innfluttum nauðsynjum og eins vegna þess, að gjaldeyrisstaðan hefur áhrif á mat erlendra og alþjóðlegra fjármálastofnana á efnahag landsins og láns- traust.

Spáin um þróun einkaneyslu á árinu er miðuð við það, að kaupmáttur kaup- taxa haldist í aðalatriðum óbreyttur út árið eins og hann var í ársbyrjun. Þó er gert ráð fyrir, að hann skerðist, sem nemur helmingi þeirrar hækkunar framfærslu- kostnaðar, sem rekja má til gengislækkunarinnar í febrúar, eins og áður greindi.

Þessi lækkun verður nálægt 4%, frá því sem var í upphafi ársins, þegar hún er öll komin fram. Spáin felur í sér, að reiknað er með, að kaup og kjör launþega breytist á árinu til mótvægis við hækkun verðlags, að öðru leyti. Þannig er reiknað með, að kaupmáttur kauptaxta allra launþega verði að meðaltali 12—13% lægri árið 1975 en hann var árið 1974. Kaupmáttur kauptaxta verkamanna yrði samkvæmt þessu 10—11% lægri 1975 en 1974. Raungildi kauptaxtanna væri þannig mitt á milli kaupmáttarstigs ársins 1971 og 1972. Í spánni felst í reynd að kaupmáttur ráðstöfunartekna yrði á árinu 1975 ívið lægri en hann var á árinu 1972. Undanfarin tvö ár hafa ráðstöfunartekjur hækkað mun meira en kauptaxtar vegna launaskriðs og aukinnar yfirvinnu á þensluskeiði hagsveiflunnar, en nú snýst þetta við vegna hjöðunar. Frá árinu 1971 til ársins 1974 jókst kaupmáttur tekna einstaklinga langt umfram aukningu þjódartekna. Slík þróun fékk ekki staðist til lengdar. Spáin, sem hér hefur verið lýst felur í sér, að kaupmáttur tekna almennings verði nokkru meiri í hlutfalli við líklegar þjódartekjur á árinu 1975 en hann var árið 1971.

Með ákvæðum þessa frumvarps um lækkun skatta og heimildir til lækkunar skatta er að því stefnt að milda nokkuð þá kjaraskerðingu, sem þjóðin sem heild fær ekki lengur undan vikist. Þessar úrbætur eru einkum ætlaðar hinum tekjulágu og þá helst þeim, sem hafa mikla ómegð. Þessari léttingu skatta er einkum ætlað að stuðla að hófsamlegri niðurstöðu í þeim kjarasamningum sem nú standa yfir. Endan- legi tilgangurinn er sá að freista þess að treysta undirstöðu atvinnu og lífskjara á því háa stigi, sem íslensku þjóðinni hafði auðnast að ná á árunum 1971 og 1972. Til langframa er jafnvægi í þjódarbúskapnum inn á við og út á við forsenda atvinnu- öryggis og efnahagslegs sjálfstæðis þjóðarinnar. Þessi markmið hljóta að sitja í fyrirrúmi, og lengi hefur reynst örðugt að ná þeim samtímis því, sem verðbólgunni er haldið í skefjum. Svo verður á þessu ári en þó má ætla að meðalhækkun verðlags frá upphafi ársins til loka þess verði mun lægri en í fyrra eða 25—30% í stað 50—60% 1974. Þessar niðurstöður eru þó að sjálfsögðu háðar niðurstöðu kjara- samninganna, sem nú standa yfir og annarra sem á eftir fylgja.

Niðurstaða endurskoðunar á tekjuáætlun fjárlaga fyrir árið 1975 á ofangreind- um forsendum um þjódarbúskapinn og að teknu tilliti til áhrifa verðhækkunar á tóbaki og áfengi og hækkunar innflutningsgjalds af bifreiðum er sú að almennar tekjur ríkissjóðs hækki um 950 m.kr. frá fjárlagaáætlun. Taflan hér á eftir sýnir sundurliðun helstu atriðanna í þessari endurskoðun, en þau eru í fyrsta lagi tekjubrestur vegna lakara efnahagsútlits almenns, í öðru lagi verðlagsáhrif gengis- breytingarinnar og skattbreytinga sem fylgdu beint í kjölfar hennar og loks eftir- spurðaráhrif þessara aðgerða sem draga úr innflutningi og veltu sem ríkið hefur tekjur af.

Endurskoðun tekjuáætlunar ríkissjóðs 1975.

Milljónir króna.

	Almennar tekjur	Markaðar tekjur	Samtals
1. Fjárlög 1975	41 170	6 456	47 626
2. Endurskoðun þjóðhagsforsendna fyrir gengisbreytingu	÷ 1 610	÷ 56	÷ 1 666
3. Verðlagsáhrif gengisbreytingar ¹⁾ ..	3 385	175	3 560
4. Hækkun áfengis og tóbaksverðs og bilagjalds ²⁾	775	.	775
5. Eftirspurnaráhrif gengisbreytingar og skattbreytinga skv. 4. línu ³⁾ ..	÷ 1 600	÷ 10	÷ 1 610
<hr/>			
6. Endurskoðuð tekjuáætlun ríkissjóðs 1975	42 120	6 565	48 685
7. Hækkun frá fjárlögum	950	109	1 059

Útgjaldatölur fjárlaga voru miðaðar við kaupgjald í desember 1974 að viðbættum áhrifum 3% grunnkaupshækkunar 1. júní 1975. Gengisbreytingin í febrúar sl. hefur að sjálfsögðu áhrif á útgjöld ríkissjóðs bæði beint og óbeint. Auk þess virðist nú ljóst að uppbætur á útfluttar landbúnaðarvörur séu nokkuð vanáætlaðar í tölum fjárlaga. Þá hafa niðurgreiðslur búvöruverðs nýlega verið auknar nokkuð til þess að efna fyrirheit sem ríkisstjórnin gaf launþegasamtökum um að takmarka hækkun búvöruverðs á næstunni. Sé útgjaldaauki vegna gengisbreytingarinnar áætlaður á sömu forsendum um áhrif á verðlag og kaupgjald og greindi hér að framan við endurskoðun tekna ríkissjóðs, er hann metinn 1 870 m.kr. Þá er talið að ætla þurfi 1 650 m.kr. til þess að standa straum af auknum útgjöldum vegna breyttra forsendna um þróun launa og verðlags á árinu 1975 og vegna verðlagsmála landbúnaðarins.

Fjárhagsvandi ríkissjóðs á árinu er þannig metinn sem næst 2 440 m.kr. Þær 1 870 m.kr., sem ætlað er að útgjöld muni aukast um af völdum gengisbreytingarinnar, eru byggðar á því að kostnaðaráhrifin komi að fullu fram í rekstrarútgjöldum stofnana og fyrirtækja ríkisins. Ríkisstjórnin hefur hins vegar ákveðið að heita öllum tiltækum ráðum til þess að sporna við slíkri þróun og hefur ráðuneytuni, stofnunum og fyrirtækjum ríkisins verið ritað sérstakt bréf, þar sem aðilunum er gert ljóst að kostnaðarhækkun á rekstrarliðum af völdum gengisbreytingarinnar verði ekki bætt með auknum framlögum úr ríkissjóði. Er til þess ætlast að viðkomandi aðilar geri sérstakar ráðstafanir til þess að fresta útgjaldafyrirætlunum og endurskipuleggja reksturinn á þann hátt að fjárveitingar á fjárlögum dugi til starfseminnar á árinu. Þessi stefna er í samræmi við þann tilgang gengisbreytingar að draga úr útgjöldum þjóðarinnar í heild. Með þessum hætti er áætlað að draga megi úr kostnaðarauka af völdum gengisbreytingarinnar sem nemur 820 m.kr.

Með þessu frumvarpi er síðan leitað heimilda til þess að lækka útgjöld um allt að 3 500 m.kr. frá tölum fjárlaga (I. kafli frv.). Frumvarpið felur hins vegar í sér lækkan tekjuskatts einstaklinga, skattafslátt og aukna ívilnun vegna barna við skattlagningu til ríkissjóðs, sem kostar ríkissjóð líklega um 1 750 m.kr. (II.

1) Hér er gert ráð fyrir óbreyttu magni innlendrar eftirspurnar frá línu 2.

2) Hér eru eingöngu sýnd verðlagsáhrif m.v. óbreytt magn.

3) Hér er gert ráð fyrir að beinlínis í kjölfar gengisbreytingar komi launahækkun sem nemi hálfri hækkun framfærsluvísitölu af hennar völdum, umfram þær kjarabreytingar, sem annars hefðu orðið.

kafla frv.). Á móti þessu kemur síðan niðurfelling fjölskyldubóta í núverandi mynd (IV. kafla frv.). Þá felur frumvarpið í sér tillögur um flugvallagjald, sem skilað gæti ríkissjóði um 225 m.kr. og loks er gert ráð fyrir að hækka lendingargjöld á Keflavíkurflugvelli, sem skilað gæti ríkissjóði 70—75 m.kr. í ár. Taflan hér á eftir gefur yfirlit yfir áhrif þess endurmats á fjárlögum sem að ofan var lýst og áhrif frv. á stöðu ríkissjóðs á rekstrarreikningi. (III. kafla frv. felur í sér lækkun útsvars um 360 m.kr. á landinu öllu á árinu 1975 frá því sem annars hefði orðið, og ekki kemur fram hér).

Endurskoðun á stöðu ríkissjóðs 1975.

Endurmat á fjárlögum:	Gjöld	Tekjur	Lánahreyfingar ¹⁾	Greiðslu- afkoma ¹⁾
Fjárlög	47 226	47 626	÷ 271	+ 129
Ný tekjuáætlun		1 059		
Markaðir tekjustofnar ..	109			
Útgjaldaauki v/ gengis- breytingar	1 870			
Breyttar forsendur um þróun launa og verðlags og vegna verðlagsmála landbúnaðarins	1 650			
	<hr/> 50 855	<hr/> 48 685	<hr/> ÷ 271	<hr/> ÷ 2 441
Aðgerðir fram undan:				
Lækkun útgjalda af völd- um gengisbreytingar- innar	÷ 820			
Heimild til lækkunar fjár- veitinga (I. kafla frv.)	÷ 3 500			
Lækkun tekjuskatts, auk- inn skattafsláttur og barnaívilnun (II. kafla frv.)		÷ 1 050 ²⁾		
Niðurfelling fjölskyldu- bóta (IV. kafla frv.) ..	÷ 870			
Flugvallagjald og lend- ingargjald		+ 300		
Áætluð útgjöld vegna verð- lags- og launamála og ríkisábyrgðasjóðs	+ 350			
	<hr/> 46 015	<hr/> 47 935	<hr/> ÷ 271	<hr/> + 1 649

Þannig felur frv. í sér 1 520 m.kr. bætta greiðsluafkomu ríkissjóðs 1975, væri lækkunarheimild I. kafla þess nýtt til fulls. En mikil þörf er á því að mynda slíkt fjárhagslegt svigrúm hjá ríkissjóði á árinu 1975. Í fyrsta lagi er ekki verjandi að stefna ríkissjóði í hallarekstur á árinu 1975 vegna hinnar tæpu stöðu þjóðarbúsins út á við. Gjalddeyrissstaðan leyfir um þessar mundir ekki slíka beitingu ríkisfjármálanna. Brýna nauðsyn ber til að lækka skuld ríkissjóðs við Seðlabankann á árinu.

Í öðru lagi þarf ríkissjóður að hafa bolmagn til þess að geta lagt sitt af mörkum til þess að friðsamleg lausn náist í yfirstandandi kjaradeilum, t. d. með því að beita heimildarákvæðum V. kafla frumvarpsins til þess að lækka matvælavæðlag

1) Lánahreyfingar hafa ekki verið endurskoðaðar hér, en talið er að slík endurskoðun myndi ekki leiða til breytinga á greiðsluafkomu.

2) Brúttólækkun tekjuskatts og aukin barnaívilnun við tekjuskattsálagningu nemur 1 750 m.kr., sbr. athugasemd við II. kafla, en við afgreiðslu fjárlaga voru ætlaðar til þessa 700 m.kr.

og ná þannig kjarajöfnunaráhrifum til viðbótar þeim hagsbótum, sem felast í tillögum II., III. og IV. kafla. Í þriðja lagi gæti ríkissjóður þurft að standa undir auknum útgjöldum, a. m. k. um sinn, vegna gífurlegrar hækkunar áburðarverðs, sem veldur bændum og landsmönnum öllum þungum búskelli. Að þessu upptöldu er ljóst að ekki mun af því veita að styrkja stöðu ríkissjóðs að því marki sem tillögur frv. fela í sér; en með framkvæmd þeirra ætti að nást það jafnvægi í ríkisfjármálunum sem er forsenda efnahagsjafnvægis í þjóðarbúskapnum öllum á þessu ári.

Með tillögum frumvarpsins um lántökuheimildir fyrir ríkissjóð hérlendis og erlendis (VIII. kafli frv.) og með tillögum þess um skyldusparnað (VII. kafli frv.) sem gert er ráð fyrir að varið verði til opinberra framkvæmda, er opinberum framkvæmdum og útlánum Framkvæmdasjóðs, og þar með fjárfestingarlánakerfisins, settur ákveðinn rammi sem í senn tekur mið af því að nauðsynlegt er að gefa orkuframkvæmdum forgang og að fjárhagsgetu hins opinbera og þjóðarinnar í heild eru takmörk sett; takmörk sem í ár eru augljósari en oft áður.

Tölurnar hér á eftir gefa samandregna mynd af fjáröflun og lántökuáformum þeim sem frv. gerir ráð fyrir til opinberra framkvæmda á vegum ríkisins og gerður er samanburður við árið 1974 og tölur fjárlaga 1975, sem þó ber að skoða í ljósi þess að sumar lántökuheimildir í fjárlögum munu hafa verið hugsaðar til lántöku erlendis en að formi til settar fram sem lántökuheimildir innanlands.

Lánsfjármagnaðar opinberar framkvæmdir 1974 og 1975.

	1974	Fjárlög 1975	Áætlanir frv.
	M.kr.	M.kr.	M.kr.
1. Innheimt spariskirteinafé og óráðstafað frá fyrra ári	949	918	1 080
2. Ný innlend lántaka (og skyldusparnaður)	880	2 585	1 625
Innlent fé samtals	1 829	3 503	2 705
3. Erlent lánsfé	1 422	210	2 295
Samtals	3 251	3 713	5 000

(Nánari sundurliðun er að finna í athugasemdum við VIII. kafla).

Með þessum tillögum er án efa seilst svo langt sem auðið er til lánsfjáröflunar, bæði innanlands og utan, þegar jafnframt er litið til þarfa fjárfestingarlánasjóðanna. Í frv. er gert ráð fyrir 1 200 m.kr. erlendri lántöku vegna Framkvæmdasjóðs, en það er nokkru hærri fjárhæð en erlend lán hans vegna námu 1974 (1 105 m.kr.). Sú mikla aukning, sem ráðgerð er í lánsfjáröflun til opinberra framkvæmda, er ekki síst til komin vegna brýnna orkuframkvæmda. Brevttar aðstæður hafa breytt forgangsroð framkvæmda og nú liggja fyrir ýtarlegri orkuframkvæmdaáætlanir en í haust og vetur, er fjárlög voru samin og samþykkt.

Athugasemdir við I. kafla.

Almennar athugasemdir.

Í athugasemdum hér að framan hefur komið fram almennur rökstuðningur við það að nauðsyn beri til að færa niður útgjöld ríkisins, til þess að mæta tekjubresti vegna örðugra árferðis en búist var við þegar fjárlög voru samþykkt, til þess að snúast við ýmsum fjárhagsvanda, sem komið hefur til á síðustu mánuðum eða séð er fram á, og síðast en ekki síst til þess að mynda fjárhagslegt sviðgrím til skattalækkunar til þess að greiða fyrir gerð kjarasamninga og jafna kjör manna í landinu. Jafnframt því sem stuðlað sé að jafnvægi í þjóðarbúskapnum inn á við og út á við og undirstaða atvinnuöryggis og framfara þar með treyst.

Athugasemdir við einstakar greinar I. kafla.

Um 1. gr.

Með þessari grein er lagt til að ríkisstjórninni verði heimilað að lækka fjárveitingar á fjárlögum 1975, eftir því sem þörf krefur, um allt að 3 500 m.kr., í samráði við og með samþykki fjárveitinganefndar. Þar með verða hér ekki raktar heinar tillögur um lækkun fjárveitinga.

Í framhaldi af þeim ráðstöfunum, sem gerðar verða til að stemma stigu við því að öll áhrif gengisbreytingarinnar komi fram sem útgjaldaauki hjá ríkissjóði, verður leitast við að koma við frekari sparnaði í rekstri. Mun sú viðleitni ekki einungis beinast að stofnunum sem standa undir rekstrinum með heinuni framlögum úr ríkissjóði, heldur einnig að fyrirtækjum, sem afla eigin tekna með sölu á þjónustu. Þannig hefur starfsemi ríkisútvarpsins verið í athugun að undanfögnu og eru niðurstöður væntanlegar innan skamms, en það mun m. a. fela í sér umtalsverðar sparnaðartillögur. Á sama hátt er nú verið að athuga rekstur og skipulag landhelgisgæslu og flugmálastjórnar. Þá er hafinn undirbúningur að endurskoðun tryggingalöggjafarinnar, þar sem þess verður m. a. freistað að koma á einföldun alls tryggingakerfisins, sem í ýmsum atriðum er mjög flókið. Ákvæði þessa frumvarps um sameiningu fjölskyldubóta og barnaivilnunar við tekjuskattlagningu má skoða sem einn fyrsta áfanga þessa starfs.

Að því er varðar framkvæmdir ríkisins, verður sérstök áhersla á það lögð að verkum verði ekki hleypt af stað fyrir en tæknilegum undirbúningi er að fullu lokið, og einnig verður þess sérstaklega gætt að fjármagn til viðkomandi framkvæmdar hafi verið tryggt áður en verk verður hafið.

Af hálfu fjármálaráðuneytisins verða með tilliti til þessa gerðar ráðstafanir til þess að fylgjast sérstaklega vel með öllum greiðslum úr ríkissjóði í þeim tilgangi að tryggja markvissara eftirlit með útgjöldum ríkisins.

Í því ótrygga efnahagsástandi sem ríkir um þessar mundir er mikilvægt að föstum tókum verði náð á öllum útgjöldum og útlánum hins opinbera. Jafnan verður þó haft vakandi auga á atvinnuástandi og atvinnusjónarmiðið sett ofarlega, þegar metið verður, hvaða framkvæmdum eigi að fresta og hverjum að flýta.

Athugasemdir við II., III. og IV. kafla.

Almennar athugasemdir.

Í fjárlögum ársins 1975 er gert ráð fyrir lækkun tekjuskatts um 700 m.kr. Í frumvarpi því, sem hér liggur fyrir, er gert ráð fyrir lækkun tekjuskatts einstaklinga við álagningu 1975 (á tekjur ársins 1974) um 850—900 m.kr. og lækkun útsvars um 360 m.kr. Einnig eru fjölskyldubætur almannatryggingakerfisins og aðrar barnaivilnanir ríkisins sameinaðar í skattafslátt, sem í frumvarpinu er nefndur barnabætur og greiðist út séu þær hærri en álögð gjöld. Þar með er stigið fyrsta skrefið til sameiningar tryggingabótakerfis og skattakerfis. Með slíkri sameiningu er stefnt að því að ná þeim tekjujöfnunaráhrifum, sem bótum almannatrygginga og tekjuskatti er ætlað að ná, skýrar og sanngjarnar en núgildandi löggjöf gerir kleift.

Helstu breytingar miðað við gildandi kerfi eru þessar:

1. Öll barnaivilnun til framfæranda barns, þ. e. fjölskyldubætur, persónufrádráttur vegna barna og afsláttur frá tekjuskatti vegna barna, er sameinuð í einn afslátt, barnabætur, sem greiðist, ef hann nýtist ekki til greiðslu á tekjuskatti, útsvari eða öðrum opinberum gjöldum framfærandans. Við þessa breytingu verður barnaivilnun óháð tekjum en í núverandi kerfi vex ivilnunin með tekjum.
2. Persónufrádrætti hjóna og einhleypinga er breytt í persónuafslátt sem eingöngu nýtist til greiðslu á tilteknum opinberum gjöldum. Skattstiganum er breytt og er

sérstakur skattstigi fyrir hjón og annar fyrir einhleypinga. Skattþrepum er fækkað úr þremur í tvö.

3. Persónuafsláttur frá útsvari er hækkaður um 50%.

Breytingar þessar taka nær eingöngu til álagningarinnar sjálfrar að óbreyttri skilgreiningu skattskyldra tekna. Við breytinguna hverfa þó fjölskyldubætur úr skattstofninum, en gert er ráð fyrir að barnabætur verði skattfrjálsar, sem og persónuafsláttur. Í frumvarpinu er einnig að finna nokkrar veigaminni breytingar sem ástæða er talin til að gera jafnframt hinum almennu breytingum á álagningarreglum.

Eftirfarandi yfirlit sýnir heildarfjárhæðir tekjuskatts og barnaívilnunar í nügildandi kerfi og miðað við ákvæði frumvarpsins:

	Nügildandi kerfi M.kr.	Frumvarp M.kr.
1. Álagður tekjuskattur án barnaívilnunar	8 883	7 860
2. Barnaívilnun	÷2 813	÷2 670
3. Alls 1.—2.	6 070	5 190
4. Lækkun tekjuskatts	880
5. Lækkun útsvars	360
6. Lækkun beinna skatta samtals	1 240

Til þess að lækkun tekjuskatts nýtist einnig þeim, sem greiða engan eða aðeins óverulegan tekjuskatt, er nauðsynlegt að breyta persónufrádrætti að einhverju eða öllu leyti í afslátt. Í frumvarpinu hefur þetta skref verið stigið til fulls og öllum persónufrádrætti breytt í afslátt. Við þetta hækkar afsláttur verulega frá því sem nú er.

Gert er ráð fyrir, að persónuafsláttur nýtist eingöngu til greiðslu opinberra gjalda á greiðsluári en eftirstöðvar hans greiðist ekki til framteljanda, nema þegar í hlut eiga elli- og örorkulífeyrisþegar, en þá greiðast eftirstöðvar afsláttar að tilteknu marki.

Við breytingu persónufrádráttar í persónuafslátt er nauðsynlegt að breyta skattstiganum til samræmis og hefur skattþrepum hér verið fækkað úr þremur í tvö. Þá er tekið tillit til mismunandi framfærslubyrðar hjóna og einhleypings í skattstiga og eru því notaðir mismunandi skattstigar fyrir hjón og einhleypinga. Í reynd er þetta ekki frábrugðið nügildandi reglum, en persónufrádráttur og persónuafsláttur er annar fyrir hjón en einhleypinga.

Ákvæði frumvarpsins fela í sér lækkun beinna skatta þeirra framteljenda, sem hafa meðaltekjur, um nálægt 1½—2½% af brúttótekjum ársins 1974, en hjá þeim, sem hafa lægri en meðaltekjur léttist skattbyrði um 2—5%, mest hjá þeim sem hafa mesta ómegð. Sé einnig reiknað með lækkun óbeinna skatta samkvæmt heimildarákvæðum V. kafla léttist skattbyrði af meðaltekjum um 2½—3½% af brúttótekjum ársins 1974 og um 3—6% af lægri tekjum. Ennfremur ber að hafa í huga að hér er um tekjuskattsfrjálsar hagsbætur að ræða. (Eigi að bera þessar kjarabætur saman við hækkun peningalauna, sem síðar koma til skatts, má því án efa leggja 70% á þær tölur, sem eiga við þá sem hafa miðlungstekjur, en a. m. k. 15—20% á þær sem eiga við hina tekjulægri.)

Hér á eftir fer samandregið yfirlit lykilstærðanna í tillögum frumvarpsins um nýtt tekjujöfnunarkerfi í stað nügildandi tekjuskatts og fjölskyldubóta auk barnaívilnunar við álagningu tekjuskatts. Til samanburðar er fyrst dregin upp sams konar mynd af nügildandi tekjuskattskerfi.

LÝSING SKATTKERFA

Núgildandi kerfi.	Tillaga um nýtt kerfi.
Persónufrádráttur:	Skattstigi hjóna:
Hjón kr. 536 100	0—850 þús. kr. 20%
Einstaklingur — 359 400	850— þús. kr. 40%
Barn — 75 500	
Skattafsláttur:	Skattstigi einstaklings:
Hjón kr. 27 935	0—600 þús. kr. 20%
Einstaklingur — 16 610	600— þús. kr. 40%
Barn — 4 983	
Aukaafsláttur:	Persónuafsláttur:
Einstætt foreldri — 9 815	Hjón eða einstætt foreldri kr. 145 000
Barn einstæðs foreldris — 906	Einstaklingur — 97 000
Skattstigi:	Barnabætur:
0—151 þús. kr. 20%	1. barn kr. 30 000
151—302 þús. kr. 30%	2. barn o. fl. (hvert) — 45 000
302— þús. kr. 40%	
Afsláttur frá útsvari:	Afsláttur frá útsvari:
Hjón eða einstætt foreldri . kr. 7 000	Hjón eða einstætt foreldri kr. 10 500
Einstaklingur — 5 000	Einstaklingur — 7 500
Barn — 1 000	Barn — 1 500
Hvert barn umfram þrjú .. — 2 000	Hvert barn umfram þrjú . — 3 000
Fjölskyldubætur:	
20 000 krónur með hverju barni umfram eitt, nema tekjur framfæranda séu lægri en 700 000 krónur eða börn eru 5 eða fleiri, þá er einnig greitt með 1. barni.	

Athugasemdir við einstakar greinar II., III. og IV. kafla.

II. KAFLI

Um tekjuskatt og eignarskatt.

Um 2. gr.

Í síðasta málsl. 3. mgr. 3. gr. gildandi laga er hámarksfjárhæð miðuð við hluta persónufrádráttar hjóna. — Sky. frv. eru fjárhæðir persónufrádráttar afnumdar sem slíkar. Hér er því sett inn samsvarandi fjárhæð og áður var eða 134 000 kr. (í stað 134 025 kr.). Þessi fjárhæð mun síðan hækka eða lækka í samræmi við nýja skattvísitölu, sbr. 12. gr. frv. Ennfremur er bætt inn í mgr. orðunum „af atvinnurekstrinum“ á tveimur stöðum til þess að taka af öll tvímæli þess efnis að umræddur frádráttur komi því aðeins til greina að hjónin hafi sameiginlega haft hreinar tekjur af atvinnurekstrinum og að þær hreinu tekjur af honum séu jafnframt mælikvarði á takmörkun frádráttar ef svo ber undir.

Um 3. gr.

Afnumin eru ákvæði 3. másl. 1. mgr. 4. gr. gildandi laga um frádrátt á helmingi hreinna tekna barns, sem samskattað er með foreldrum, nemi tekjurnar 37 750 kr. eða lægri fjárhæð. Eigi er talin þörf á þessu ákvæði þar sem fjölskyldubætur verða ekki taldar til tekna foreldra við álagningu á skattárinu 1974 og barnabætur verða framvegis eigi skattskyldar, sbr. 5. gr. frv. þessa. Inn er sett á tveimur stöð-

um fjárhæðin 37 750 kr. en hún samsvarar tilsvorandi gildandi ákvæðum 1. mgr. 4. gr. laganna þar sem vitnað er til hluta persónufrádráttar barna sem verður afnuminn sem slíkur skv. frv. þessu. Þessi fjárhæð mun síðan hækka eða lækka í samræmi við nýja skattvísitölu, sbr. 12. gr. frv.

Um 4. gr.

Hér eru sett inn fyllri ákvæði í greindan másl. gildandi laga er taka af allan vafa um það að hvers konar greiðslur, sem látnar eru í té sem kaupgjald eða hlunnindi sem jafna má til kaupgreiðslu, séu skattskyldar tekjur nema þær séu þá sérstaklega undanþegnar, sbr. 10. gr. laganna. Hvort og að hve miklu leyti þessar tekjur reiknist sem skattgjaldstekjur fer að öðrum ákvæðum skattalaga um heimildir til frádráttar frá skattskyldum tekjum.

Um 5. gr.

Við gildandi 10. gr. laganna er bætt nýjum staflið er mælir fyrir um að til tekna teljist ekki persónuafsláttur skv. B-lið 10. gr. þessa frv. né heldur barnabætur skv. C-lið sömu greinar.

Um 6. gr.

Við gildandi C-lið 12. gr. laganna er heimili að mati ríkisskattstjóra frádrátt sannanlegs og hæfilegs flutningskostnaðar milli heimilis og vinnustaðar hjá þeim skattgreiðendum sem þurfa að fara verulegar vegalengdir á eigin kostnað til vinnu og skiptir þá eigi máli hvort eða að hvaða marki skattgreiðandi hefur fengið hann endurgreiddan frá vinnuveitanda sínum, sbr. 4. gr. frv. þessa.

Um 7. og 8. gr.

Nýjar grunnfjárhæðir, sem samsvara gildandi grunnfjárhæðum með gildandi skattvísitölu, í stað fyrri ákvæða vegna nýrra ákvæða um skattvísitölu, sbr. 12. gr. frv.

Um 9. gr.

Gildandi ákvæði 1. og 3. mgr. 16. gr. laganna um persónufrádrætti og sérstakan frádrátt frá tekjum einstæðs foreldris eru afnumin, sbr. ný ákvæði í B-lið 10. gr. frv. um persónuafslætti.

Í 1. mgr. frv. eru sett ný ákvæði um meðferð meðlagsgreiðslna bæði hiá móttakanda þeirra og greiðanda, þ. e. að hálfur hluti þeirra teljist til tekna hjá móttakanda þeirra en hálfur hluti til frádráttar hjá greiðanda. Ákvæði 2. mgr. 16. gr. gildandi laga kveða svo á að meðlagsgreiðslur teljist hvorki til tekna hjá móttakanda né til frádráttar hjá greiðanda heldur skiptist persónufrádráttur barnsins (barnanna) skv. 1. mgr. 16. gr. gildandi laga til helminga milli þessara aðila. Vegna afnáms gildandi persónufrádráttar fyrir börn og nýrra ákvæða í C-lið 10. gr. frv. um barnabætur í þeirra stað, var nauðsyn á nýjum ákvæðum um meðferð meðlagsgreiðslna.

Í 2. mgr. frv. er ákvæðum 4. mgr. 16. gr. gildandi laga breytt á þann veg að um frádrátt námskostnaðar fer að mati ríkisskattstjóra enda er svo í framkvæmd samkvæmt ákvæðum reglugerðar. Ákvæði 5. mgr. 16. gr. gildandi laga eru felld niður enda óþörf sem slík.

Um 10. gr.

Í greininni eru ný ákvæði um tekjuskattstíga. Hugtakið persónuafsláttur kemur í stað persónufrádráttar og skattafsláttar fyrir hjón og einstaklinga í núgildandi lögum.

Barnabætur koma í stað frádráttar og skattafsláttar vegna barna svo og fjölskyldubóta.

Veigamiklar breytingar eru gerðar á þeim ákvæðum um skattafslátt, sem lögleiddar voru við skattkerfisbreytinguna 1974.

Persónuafsláttur verður nú mun þærri en skattafsláttur var áður, enda hefur persónufrádrætti verið að fullu breytt í afslátt. Persónuafsláttur verður nú óháður tekjum.

Sama hlutfall er milli persónuafsláttar hjóna og einstaklinga og er í núgildandi lögum milli persónufrádráttar hjóna og einstaklinga.

Einstætt foreldri nýtur nú sama persónuafsláttar og hjón, en sérstakur heimilisfrádráttur er felldur niður.

Vegna þeirrar breytingar, að persónufrádrætti er breytt í afslátt frá skatti, er talið nauðsynlegt að breyta skattstíganum til samræmis.

Lagt er til að skattyfirvöld fái sams konar heimild og um er getið í 4. mgr. 23. gr. laga nr. 8 1972 um tekjustofna sveitarfélaga til að hækka tekjur framteljanda í því skyni að koma í veg fyrir að unni sé að nota persónuafslátt til greiðslu á eignarskatti og útsvari, þegar tekjur til útsvars eru lágar vegna beinna afskrifta eða stuðulfyrningar. Þá eru í 3. mgr. B-liðar greinarinnar settar almennar skorður við því að þeir, sem hafa skattgjaldstekjur sem eru verulega lægri en tekjur til útsvars (vegna mikils frádráttar), fái að nýta eftirstöðvar persónuafsláttar til greiðslu á eignarskatti og útsvari álagningarársins.

Í 5. mgr. B-liðar er heimildarákvæði til foreldra barns, sem ekki er orðið fullra 16 ára, sem búa saman ógift, til þess að nýta óráðstafaðan persónuafslátt skv. 2. mgr. B-liðar hjá öðru þeirra til greiðslu gjalda hins. Heimild þessi er þó takmörkuð við 48 000 kr., sem þýðir að samanlagður persónuafsláttur verður 145 000 kr., þ. e. eins og hjá hjónum og einstæðum foreldrum.

Skattþrepum er fækkað úr þremur í tvö.

Tekið er tillit til mismunandi framfærslubyrðar hjóna og einstaklinga með því að hafa mismunandi háa skattstiga fyrir þessa aðila.

Af fyrstu 600.000 kr. skattgjaldstekjum einstaklinga (hjá hjónum 850.000 kr.) greiðast 20%, en af því sem framyfir er greiðast 40%. Frá þeirri fjárhæð er síðan dreginn persónuafsláttur skattþegnsins. Sé mismunurinn jákvæður er hann sá tekjuskattur sem skattþegni ber að greiða. Sé mismunur neikvæður, þ. e. persónuafsláttur hefur reynst hærri en reiknaður skattur samkvæmt skattstiga, fer um ráðstöfun hans, þ. e. eftirstöðva persónuafsláttar, sem hér segir:

1. til greiðslu á eignarskatti framteljanda álöggðum á greiðsluárinu,
2. til greiðslu á útsvari framteljanda álöggðu á greiðsluárinu.

Frekari eftirstöðvar falla niður. Undantekning er þó gerð um elli- og örorkulífeyrisþega, en þeir fá eftirstöðvarnar greiddar út allt að 20.000 kr. til einstaklings og 30.000 kr. til hjóna. Þetta ákvæði kemur m. a. í stað V. liðar 25. gr. núgildandi laga um tekjuskatt og eignarskatt, sem felldur er niður með lögum þessum.

Persónuafsláttur nýtist ekki til greiðslu vanskilaskulda.

Sé barn sérskattað fær það persónuafslátt sem einstaklingur. Foreldrar njóta hins vegar bóta vegna barnsins og bera skatta og útsvar af ákveðnum hluta af tekjum þess. Með hliðsjón af þessari tilhögun er eigi talin ástæða til að barn nýti að fullu persónuafslátt. Í greininni er gert ráð fyrir að hámark persónuafsláttar sérskattaðs barns, sem nýta megi til greiðslu eignarskatts og útsvars verði 18.000 kr. Er það svinuð upphæð og hámark þess tekjuskatts og útsvars nemur, sem foreldri verður að greiða af heim hluta tekna barnsins, sem skattlagður er hjá því.

Áætlað er, að sú skattviltun, sem ríkissjóður veitir við álagningu 1975, og fjölskyldubætur nemi samtals 2800 millj. kr. Er þá tekið tillit til þess, að samkv. núgildandi reglum nýtist persónufrádráttur vegna barns til frádráttar tekjum áður en hær eru skattlagðar, að fjölskyldubætur fyrra árs eru skattskyldar, svo og að í gildi eru ákvæði er takmarka miög fjölskyldubætur með fyrsta barni. Gildandi ákvæði, þar sem tiltekin krónutala er veitt sem persónuafsláttur nýtist þeim best sem háar tekjur hafa, en hefur verið til minni hagsbóta láglaunamönnum. Þessu er nú breytt með því að breyta persónufrádrætti í barnabætur, er allir, sem hlut eiga að máli, fá óháð því, hvaða tekjur þeir hafa. Miðað er við, að greiddar verði 30.000 kr. með fyrsta barni en 45.000 kr. með hverju barni umfram eitt.

Tekið er fram, að aðeins sé greitt með barni sem er heimilisfast hér á landi. Einnig skal skerða fjárhæð barnabóta að því marki sem framfærandi fær barnabætur eða hliðtæðar bætur vegna barnsins erlendis á skattárinu.

Barnabætur skulu greiddar framfæranda barns að því marki sem eftirstöðvum nemur, þegar frá hefur verið dreginn tekjuskattur, álagður á greiðsluárinu, önnur þinggjöld á því ári, vangoldin þinggjöld frá fyrri árum, svo og útsvar og aðstöðugjald á greiðsluárinu.

Foreldrar barna innan 16 ára aldurs, sem búa saman ógift, fá samkvæmt núgildandi lögum hvort um sig að draga frá tekjum sínum helming þess persónufrádráttar sem veittur er vegna barnanna. Hins vegar hefur faðirinn einn fengið greiddar fjölskyldubætur vegna barnanna úr almannatryggingum.

Barnabætur samkvæmt frumvarpinu greiðast nú alfarið til föðurins, þar sem hann er talinn framfærandi barnsins. Vegna þessa þykir nauðsynlegt að veita ráðherra heimild til að ákveða að gjöld móðurinnar komi til frádráttar barnabóta, áður en eftirstöðvar þeirra eru greiddar föðurnum. Í þessu sambandi er rétt að benda á að hjón bera ábyrgð á opinberum gjöldum hvors annars.

Um 11. gr.

Grein þessi er til samræmingar við ákvæði d-liðar 29. gr. laga nr. 8/1972 um tekjustofna sveitarfélaga og gildandi framkvæmd.

Um 12. gr.

Í tilvitnuðum greinum laga er gert ráð fyrir því að tilvitnaðar fjárhæðir verði miðaðar við skattvísitölu 100 á skattárinu 1974 (gjaldárinu 1975) (sbr. tilgreindar fjárhæðir í 2. gr., 3. gr., 7. gr., 8. gr. og A-, B- og C-liðum 10. gr. frv. þessa), sem hækki eða lækki framvegis í samræmi við skattvísitölu, sem ákveðin skal í fjárlögum, í fyrsta sinn í fjárlögum 1976 vegna skattársins 1975 (gjaldársins 1976).

Um ákvæði til bráðabirgða.

- a) Vegna þess að barnabætur verða samkvæmt frumvarpinu skattfrjálsar í framtíðinni og tekið er tillit til þess við ákvörðun fjárhæða barnabóta að fjölskyldubætur eru nú skattskyldar, verður að teljast eðlilegt að fjölskyldubætur greiddar á árinu 1974 eða 1975 verði undanþegnar skattskyldu.
- b) Kveðið er á um uppgjör á fjölskyldubótum, sem greiddar eru á árinu 1975, við álagningu á því ári sem fjölskyldubætur renna saman við aðrar ivilnanir hins opinbera vegna barna.

III. KAFLI

Um tekjustofna sveitarfélaga.

Um 13. gr.

Inn í 1. mgr. 23. gr. laganna er bætt tilvitnun til 8. gr. gildandi skattalaga. Ennfermur er þar bætt inn tilvitnun til væntanlegrar 1. mgr. 16. gr. skattalaganna svo að ljóst verði að þar um rædd meðlög verði talin að hálfu til útsvarsskyldra tekna hjá móttakanda þeirra en að hálfu til frádráttar við ákvörðun útsvarsskyldra tekna hjá greiðanda þeirra. Móttakandi meðlags fær síðan fullan persónuafslátt fyrir barnið (börnin), sbr. 1. mgr. 26. gr., í stað hálfis áður en greiðandi meðlags fær engan persónuafslátt fyrir barnið (börnin) en fékk hálfan áður.

Um 14. gr.

Gert er ráð fyrir að persónuafsláttur til útsvars verði hækkaður um 50%, svo og að hann breytist framvegis með skattvísitölu.

Um 15. gr.

Lagt er til að heimilaður verði afsláttur á útsvörum vegna slysatryggingabóta jafnt lífeyristryggingabótum.

Um 16. gr.

Grein þessari er breytt til samræmis við hliðstætt ákvæði í 46. gr. laga nr. 68/1971 og er það nauðsynlegt vegna sameiginlegrar innheimtu gjalda til ríkissjóðs og sveitarsjóða.

IV. KAFLI

Um almannatryggingar.

Um 17. gr.

Niður eru felld ákvæði 26. gr. um greiðslu fjölskyldubóta. Jafnframt falla úr gildi önnur ákvæði laganna um fjölskyldubætur.

Athugasemdir við V. kafla.

Um heimild til lækkunar söluskatts og afnáms tolla af nokkrum mikilvægum matvörum og hráefnum til matvælagarðar.

Að undanfögnu hafa umræður farið fram um með hvaða hætti unnt væri að lækka verð á matvöru. Könnun hefur farið fram á því hvort lækka mætti eða jafnvel fella niður tolla og söluskatt af matvælum. Sem kunnugt er eru fjölmargar þýðingarmiklar matvörur nú undanþegar tolli og söluskatti, t. d. kaffi, sykur, kornvörur, nýmjólk, rjómi, skyr, ostar, kartöflur, egg og fiskur.

Með frumvarpi þessu er lagt til að fjármálaráðherra verði heimilað að lækka verð á matvörum með afnámi tolla og niðurfellingu eða lækkun söluskatts.

Um 18. gr.

Lagt er til að felldur verði niður tollur af ýmsum matvörutegundum sem nú er greiddur af 12% til 40% tollur. Væri þessi heimild notuð til fulls hefði hún í för með sér u. þ. b. 120 m.kr. lækkun tolla og söluskatts.

Um 19. gr.

Tilgangur þessarar greinar er að veita fjármálaráðherra heimild til þess að fella niður eða lækka söluskatt af nokkrum mikilvægum matvælum. Eftirfarandi tafla gefur hugmynd um mikilvægi matvælaútgjalda heimilanna í söluskattstofnum og um mikilvægi þeirra matvælaútgjalda sem undanþegin eru söluskatti. Miðað er við smásöluverðlag í febrúarlök eða í marsbyrjun 1975 (í millj. kr.):

Vöruflokkar:	Smásölu- verð alls	Sölu- skatts- frjálsar vörur	Sölu- skatts- skyldar vörur	Söluskatts- stofn
Korn og brauðvörur	3 095	—	3 095	2 589
Kjöt og kjötvörur	4 646	—	4 646	3 872
Fiskur	772	591	181	150
Mjólk og mjólkurvörur, egg	3 417	3 417	—	—
Feitmeti	1 369	736	633	527
Ávextir og grænmeti	3 448	444	3 004	2 524
Kaffi, te, kakó	892	—	892	749
Sykur, sykurvörur (nema sælgæti)	3 222	—	3 222	2 707
Ýmis matvæli	610	—	610	513
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	Samtals 21 471	5 188	16 283	13 631

	Smásölu- verð alls	Sölu- skatts- frjálsar vörur	Sölu- skatts- skyldar vörur	Söluskatts- stofn
Frá dregst: Áætluð notkun veitingahúsa ¹⁾	÷ 659	÷ 158	÷ 501	÷ 419
Matarútgjöld heimilanna ²⁾	20 812	5 030	15 782	13 212
Til hliðsjónar:				
Sælgæti, alls	1 591	—	1 591	1 337
Gosdrykkir, alls	1 604	—	1 604	1 348
Samtals sælgæti og gosdrykkir	3 195	—	3 195	2 685

Ætla má að niðurfelling söluskatts af brauði, nýjum ávöxtum og grænmeti fæli í sér um 600 m.kr. lækkun skatts af matvælum á heilu ári. Niðurfelling söluskatts af öllum ávöxtum og grænmeti (nýju, niðursoðnu og þurrkuðu) ylli líklega 500 m.kr. lækkun skatts á ári. Helmingur söluskatts af korni og brauðvöru, kjöti og hvers konar kjötvöru þýddi nálægt 640 m.kr. skattalækkun á heilu ári. Í þessum tölum er alls staðar miðað við sölugjaldið allt, þ.e. söluskatt, viðlaggjald og olugjald af söluskattsstofni.

Þegar ríkisstjórnin leitar þeirrar almennu heimildar sem 19. gr. felur í sér er það gert með það í huga að lækkun matvælskatta — og þar með matvælavæðs — geti með beitingu heimildarákvæða bæði 18. og 19. gr. numið í mesta lagi 600—800 m.kr. á heilu ári. Slík lækkun matvælavæðs fæli í sér lækkun matarútgjalda heimilanna í heild um 3½% og lækkun framfærslukostnaðar um 1,1%. Framkvæmd sölu-skattslækkunar á einstökum vörum er vandasöm og viðamikil og mun fjármálaráðuneytið og skattayfirvöld vinna að tillögugerð í þessu efni á næstunni.

Athugasemdir við VI. kafla.

Um flugvallagjald.

Í fjárlögum fyrir árið 1975 er áætlað að varið verði til flugmálastjórnar, reksturs og viðhalds flugvalla, svo og til fjárfestingar í flugvöllum, um 440 m.kr. úr ríkissjóði umfram þær tekjur sem flugvallarekstur ríkisins skilar ríkissjóði. Í fjárlögum er eigi gert ráð fyrir sérstökum lántökum til reksturs eða fjárfestingar í flugvöllum heldur ákveðið, að ríkissjóður bæti úr fjárvöntun þessari af tekjum sínum ótilgreindum.

Við athugun á fjárhagsstöðu ríkissjóðs hefur náði verið að því hugað með hvaða hætti mætti auka tekjur ríkissjóðs með því að krefjast aukinnar arðsemi af stofnunum ríkisins. Meðal annars hefur komið í ljós að tekjur ríkissjóðs af flugvallarekstri ríkisins eru í engu samræmi við þá gífurlegu fjárfestingu sem tengd er þeim rekstri og er til nota fyrir jafnt innlend og erlend flugfélög.

Lendingargjöld flugvéla á Keflavíkurflugvelli eru skráð í íslenskum krónum og hafa ekki hækkað þrátt fyrir undanfarnar gengisfellingar og gengissig. Lendingargjald fyrir erlenda flugvél var \$ 512 fyrir svokallaða viðmiðunarvél á sl. sumri, er nú \$ 299. Á íslenskum flugvöllum hafa aldrei verið tekin gjöld vegna farþega en slík gjöld eru innheimt á öllum flugvöllum, sem íslenskar vélar hafa áætlunarflug til. Hafa lendingargjöld og gjöld vegna farþega gjarnan verið sam-

1) Allar vörur seldar í veitingahúsum eru söluskattskyldar.

2) Í töflunni er í aðalatriðum miðað við neyðslumagnið 1974. Réttari hugmynd fengist sennilega fyrir árið 1975 með heldur lægri tölum.

einuð i eitt gjald. Til samanburðar við þá \$ 299, sem nú eru innheimtir á Keflavíkurflugvelli, fer hér á eftir skrá yfir hliðstæð gjöld á eftirtöldum flugvöllum:

Arlanda	\$ 1101	London	\$ 702
Oslo	\$ 1026	Luxemburg	\$ 566
Oslo (næturlending)	\$ 1420	Kennedy	\$ 1131
Kaupmannahöfn	\$ 742	Prestwick	\$ 790
Frankfurt	\$ 743	Shannon	\$ 795
Glasgow	\$ 952		

Utanríkisráðuneytið hefur nú í undirbúningi útgáfu nýrrar reglugerðar um lendingargjöld á Keflavíkurflugvelli. Að svo stöddu þykir ekki rétt að lendingargjöldin verði hækkuð um meira, en 70%, þ. e. í jafngildi \$ 510 fyrir svokallaða viðmiðunarvél. Við þessa ráðstöfun ættu tekjur ríkissjóðs að hækka um 84 m.kr. á ársgrundvelli en um 70 m.kr. árið 1975 kæmi ný gjaldskrá til framkvæmda 1. apríl n. k. Meðan frekari athugun fer fram á lendingargjöldunum er lagt til með frumvarpi þessu að lagt verði á svokallað flugvallagjald er flutningsaðili greiði vegna þeirra manna er hann flytur frá Íslandi til annarra landa.

Sennilegt er, að um 90 þús. farþegar hafi farið frá Keflavíkurflugvelli á sl. ári sem gjaldskylda hefði náð til samkvæmt frumvarpi þessu.

Erfitt er að gera grein fyrir líklegri tölu gjaldskyldra farþega þá mánuði sem gert er ráð fyrir, að flugvallagjald verði innheimt. Kemur þar til að gera má ráð fyrir talsverðum samdrætti í ferðum Íslendinga utan og óvissu um hver áhrif lækkað gengi íslensku krónunnar kann að hafa til að örva ferðamannastraum til Íslands. Hér verður þó til þess getið að 90 þús. gjaldskyldir brottfararfarþegar (m. v. heilt gjald) verði á tímabilinu 1. apríl til ársloka. Miðað við 2500 kr. gjald ættu tekjur ríkissjóðs að aukast um 225 m.kr. vegna gjaldtöku þessarar.

Athugasemdir við einstakar greinar kaflans.

Um 20. gr.

Greinin kveður á um að greiða skuli flugvallagjald vegna manna þeirra er fara frá Íslandi til annarra landa. Þó verði ekki krafist gjalds vegna ungbarna, áhafna loftfara, svokallaðra viðkomufarþega og þeirra er fara með flugvélum varnarliðsins.

Gert er ráð fyrir að gjaldskylda sé óháð því hvort um íslenska eða erlenda farþega er að ræða.

Gengisbreytingar þær, sem orðið hafa að undanförunu gera öll ferðalög útlendinga til Íslands ódýrari en áður var og er ágóði erlendra ferðamanna af þeim tvímælalaust langtum meiri en svarar til þeirra aukaútgjalda sem í reynd eru lögð á þá með flugvallagjaldinu.

Um 21. gr.

Flugvallagjaldið er ákveðið 2500 kr. fyrir hvern einstakling. Hálf gjald ber að greiða fyrir barn á aldrinum tveggja til tólf ára. Gert er ráð fyrir, að gjaldið verði fellt inn í verð farseðils.

Flugvallagjaldið er nokkru hærra en tíðkast víðast hvar annars staðar um sambærileg gjöld. Vert er að benda á að um flugvelli hérlendis fara mun færri farþegar en um flugvelli í nágrennalöndum okkar og hlýtur því öll þjónusta, sem hér er veitt, að verða mun dýrari vegna hvers einstaklings sem um vellina fer.

Um 22. og 23. gr.

Lagt er til að eigandi loftfars eða sá sem ábyrgð ber á rekstri þess beri ábyrgð á greiðslu flugvallagjalds.

Gjaldið vegna erlendra loftfara og loftför í leiguflugi skal greiða áður en þau leggja af stað frá íslenskum flugvelli og myndi þeim eigi verða heimiluð brottför fyrr en gjaldið hefði verið greitt.

Flugvallagjald vegna farþega í viðurkenndu áætlunarflugi skal greiða 15. næsta mánaðar eftir brottför loftfars frá Íslandi.

Um 24. gr.

Flugvallagjald skal njóta lögtaksréttar og myndi mega gera lögtak í eignum eiganda loftfars eða þess sem ábyrgð ber á rekstri þess. Dráttarvextir eru ákveðnir 1% á viku en hér er um geymslufé að ræða. Af sömu ástæðum er heimiluð stöðvun rekstrar þess aðila sem eigi stendur í skilum.

Um 25. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Athugasemdir við VII. kafla.

Um skyldusparnað.

Um 26. gr.

Með skyldusparnaði þeim, sem hér er lagt til að upp verði tekinn, er stefnt að því að jafna sem sanngjarnast þeim byrðum sem þjóðin í heild hlýtur nú að taka á sig um leið og aflað er innlands fjármagns til þess að standa undir nauðsynlegum framkvæmdum ríkisins. Líklegt er að mestum hluta þessa fjár mundi ella varið til einkaneyslu eða fjárfestingar, en hjá ríkissjóði kemur fé þetta í stað erlends lánsfjár. Þetta er í fyrsta sinn sem almennum skyldusparnaði er beitt hér á landi.

Gert er ráð fyrir að einungis þeir leggi fram fé sem skyldusparnað er höfðu tekjur umfram nauðþurft á árinu 1974. Þeir einstaklingar, sem höfðu yfir 1 000 þúsund króna skattgjaldstekjur á árinu 1974, leggi fram 5% af því sem fram yfir er. Hafi þessir aðilar börn innan 16 ára aldurs á framfæri sínu hækki þetta mark um kr. 75 000 fyrir hvert barn. Á sama hátt greiði samsköttuð hjón, sem höfðu yfir 1 250 þúsund króna skattgjaldstekjur á árinu 1974, 5% af því sem fram yfir er. Þá hækki þetta mark um kr. 75 000 fyrir hvert barn innan 16 ára aldurs sem þau hafa á framfæri sínu.

Sérstök regla er sett fyrir sérsköttuð hjón þannig að hjá hvoru þeirra reiknast 5% skyldusparnaður af skattgjaldstekjum umfram 750 þús.kr. Fyrir hvert barn á framfæri þeirra hækki þetta mark um 37 500 krónur. Regla þessi er sett til þess að hjón geti ekki komist hjá skyldusparnaði með sérsköttun.

Þá eru reistar skorður við því hve frádráttur má vera mikill frá útsvarstekjum áður en skyldusparnaður er reiknaður, sbr. einnig 10. gr. þessa frumvarps.

Einnig er gert ráð fyrir að hjá skattþegnum, sem heimilt væri að beita ákvæðum 4. mgr. 23. gr. laga nr. 8/1972 um tekjustofna sveitarfélaga, skuli hækka útsvarstekjur á þann veg sem þar um ræðir.

Undanþegnir spariskyldu eru þeir sem orðnir voru 67 ára gamlir á árinu 1974.

Lagt er til að skyldusparnaður sé ekki greiddur af lægri tekjum en hér segir, og er þá annars vegar miðað við nettótekjur en hins vegar áætlaðar brúttótekjur á viðkomandi tekjubili miðað við meðalfrádrátt til skatts:

	Nettótekjur	Brúttótekjur
Einhleypingur, barnlaus	1 000 000	1 150 000
Barnlaus hjón	1 250 000	1 550 000
Hjón með 2 börn	1 400 000	1 800 000

Gera má ráð fyrir að af nálægt 53 000 tekjuskattsgreiðendum 66 ára og yngri á árinu 1975 muni nálægt 14 000 eða rúmlega fjórðungur leggja fram einhvern skyldusparnað samkvæmt ákvæðum þessarar greinar. Þar af væru rúmlega 11 000 hjón og 2 500—3 000 einhleypingar. Þessi hópur greiðir þannig á árinu 1975 45% samantlagt í skatt og skyldusparnað af viðbótartekjum.

Áætlað er að 5% skyldusparnaður samkvæmt þessari grein geti numið alls 200—250 millj.kr. á árinu.

Lagt er til, til einföldunar, að skattstjórar reikni þennan skyldusparnað um leið og tekjuskatt og um hann gildi sömu reglur um alla ákvörðunarmeðferð og innheimtu og um tekjuskatt. Skyldusparnaður þessi verði reiknaður í heilum þúsundum króna.

Þegar maður hefur greitt skyldusparnað sinn að fullu á hann rétt á að fá hann viðurkenndan með skirteinum sem eru verðtryggð og bera 4% ársvexti, sbr. 27. gr. Skirteini þessi getur eigandi fyrst innleyst frá og með 1. febrúar 1978. Eiganda er óheimilt að framselja eða veðsetja skirteinin.

Um 27. gr.

Hér eru ákvæði um verðtryggingu spariskirteina þeirra er hér um ræðir og skattmeðferð þeirra. Ákveðið er að skyldusparnaðurinn njóti sömu skattmeðferðar og annar skyldusparnaður en sé þó framtalsskyldur og ekki frádráttarbær til tekjuskatts.

Um 28. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Athugasemdir við VIII. kafla.

Um lántökuheimildir vegna opinberra framkvæmda og Framkvæmdasjóðs og ráðstöfun lánsfjár og skyldusparnaðar.

Hinar gjörbreyttu horfur í efnahagsmálum, sem grein hefur verið gerð fyrir hér að framan, hafa í veiganiklum atriðum raskað forsendum þeirra áætlana um opinberar framkvæmdir sem fyrir lágu við gerð fjárlaga. Er nauðsynlegt bæði að taka tillit til hækkandi kostnaðar við ýmsar mikilvægar forgangsframkvæmdir og hinna takmörkuðu möguleika til fjáröflunar, sem fyrir hendi eru. Í VIII. kafla frumvarpsins felst endurskoðun á fjáröflunarheimildum fjárlaga, svo og ákvæði um ráðstöfun þess fjármagns sem fyrirhugað er að afla, annars vegar til opinberra framkvæmda á árinu 1974 en hins vegar til Framkvæmdasjóðs til endurlána til fjárfestingarlánasjóða atvinnuveganna.

Í fjárlögum ársins 1975 eru heimildir til að afla lánsfjár með verðbréfaútgáfu og lántökum á innlendum markaði fyrir allt að 2585 millj. kr. Við endurmat á markaðsaðstæðum og með tilliti til þröngrar aðstöðu lánastofnana þykir sýnt að mjög langt sé frá því, að unnt verði að afla þessarar fjárhæðar á innlendum markaði. Er nú talið að 1400 millj. kr. sé sú hámarksfjárhæð sem óhætt sé að gera ráð fyrir að afla með verðbréfasölu innanlands.

Í 29. gr. frumvarpsins er heimild til að gefa út 500 millj. kr. í spariskirteinum til viðbótar þeirri 600 millj. kr. heimild sem er í fjárlögum. Einnig felur greinin í sér heimild til að gefa út happdrættisskuldabréf að fjárhæð 300 millj. kr., og kemur sú heimild í stað 116 millj. kr. heimildar sem er í fjárlögum.

Auk fjáröflunar með verðbréfaútgáfu eru til ráðstöfunar af innlendu fé 160 millj. af innheimtu, endurlánuðu spariskirteinafé frá árinu 1974, auk 920 millj. kr. sem áætlað er að inn komi af endurlánuðu spariskirteinafé á árinu 1975.

Til þess að koma í veg fyrir að hinn mikli skortur á innlendu fjármagni til framkvæmda og útlána fjárfestingarlánasjóða valdi stöðvun mikilvægra framkvæmda bæði opinberra og einkaaðila, verður nauðsynlegt að afla verulegs erlends lánsfjár

á árinu. Í þessu efni er þó nauðsynlegt að gæta hófs þar sem lánsfjáröflun erlendis er nú erfið og lánskjör óhagstæð. Hin mikla skuldasoðnun þjóðarbúsins á undanförunum árum mun þar að auki valda mjög aukinni greiðslubyrði á næstunni, sem getur orðið þjóðarbúinu þung í skauti, ef ekki tekst á þessu og næstu árum að halda erlendum lántökum innan hóflegra marka. Mjög miklar lántökur hafa þegar verið ákveðnar á þessu ári, einkum vegna raforkuframkvæmda, hitaveituframkvæmda og skipakaupa, og er því þegar takmarkað svigrúm til frekari aukningar erlendra skulda á árinu. Á fjárlögum er gert ráð fyrir notkun hluta af láni Alþjóðabankans til hafnargerðar í Þorlákshöfn og víðar, og er nú áætlað að af því láni komi inn á árinu 280 millj. kr. til framkvæmda í Þorlákshöfn. Framkvæmdasjóður hefur tekið lán hjá Viðreisnarsjóði Evrópu og er ráðgert að það lán gangi til Norður- og Austurlandsáætlana í vegamálum í samráði við stjórn Framkvæmdasjóðs, en önnur lán af þessu tagi hafa gengið til svipaðra þarfa. Til viðbótar þessum lántökum telur ríkisstjórnin í mesta lagi hægt að afla 3 000 millj. króna lánsfjár erlendis á vegum ríkisins, en að þeirri lántöku meðtalinni er nú áætlað að nettóaukning erlendra skulda þjóðarbúsins á árinu muni nema rúmlega 12 000 millj. kr. Ákvæði um þessa 3 000 millj. kr. lántöku er að finna í 30. gr. frumvarpsins, og er þar gert ráð fyrir því að 1 800 millj. af þessu fé verði varið til opinberra framkvæmda, en 1 200 millj. kr. verði lánaðar Framkvæmdasjóði sem mun endurlána féð til fjárfestingarlánasjóða atvinnuveganna. Þá er gert ráð fyrir að skyldusparnaði skv. VII. kafla verði varið til opinberra framkvæmda.

Samkvæmt þeim fjáröflunaráætlunum, sem nú hafa verið raktar, verður lánsfé til ráðstöfunar til opinberra framkvæmda samtals 5 000 millj. kr., en það skiptist eftir uppruna sem hér segir: (Til samanburðar tölur fjárlaga og fyrra árs).

	Till. frv. m.kr.	Fjárlög m.kr.	1974 m.kr.
Óráðstafað innheimt spariskirteinafé frá árinu 1974	160	—	249
Innheimt spariskirteinafé árið 1975	920	918	700
Útgáfa spariskirteina	1 100	600	400
Útgáfa happdrættisskuldabréfa	300	180	480
Önnur innlend lántaka	—	1 805	—
Skyldusparnaður skv. VII. kafla frv.	225	—	—
Alþjóðabankalán til hafnarframkvæmda	280	210	194
Framkvæmdasjóðslán (erlent lán) til N- og A-landsáætlana	215	—	—
Erlend lántaka ríkissjóðs	1 800	—	1 228
	<hr/> 5 000	<hr/> 3 713	<hr/> 3 251

Í 31. gr. er að finna ákvæði um ráðstöfun þessa fjár (5 000 m.kr.) til framkvæmda.

Í 30. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir því að 1 200 millj. kr. af erlendri lántöku ríkissjóðs á árinu 1975 verði varið til Framkvæmdasjóðs, en hann mundi endurlána féð fjárfestingarlánastofnunum atvinnuveganna í samræmi við heildaráætlun hans um útlán þessara aðila. Auk þessarar erlendu lántöku er ráð fyrir því gert að Framkvæmdasjóður fái lán frá viðskiptabönkunum, er svari til 10% af innlánsaukningu þeirra á árinu, eða um 700 millj. kr. Ennfremur hefur verið að því stefnt að lífeyrissjóðir láni fjárfestingarlánasjóðunum um 20% af ráðstöfunarfé sínu á árinu 1975, eins og á árinu 1974, og er áætlað að sú fjárhæð geti numið nálægt 1 200 millj. kr. Eftir þessar lántökur allar er talið, að ráðstöfunarfé fjárfestingarlánasjóða, bæði íbúðalánasjóða og sjóða atvinnuveganna, muni nema um 9 525 millj. kr. á árinu 1975, en það er um 31% aukning frá árinu 1974.

Þótt hér sé um að ræða mjög verulega aukningu á ráðstöfunarfé fjárfestingarlánakerfisins í heild vantar enn á, að það nægi til þess að mæta útlánaáformum sjóðanna, eins og þau hafa verið fram sett af stjórnnum þeirra. Það er því mjög æskilegt að að því verði stefnt að afla meira fjár til fjárfestingarlánasjóðanna á innlendum vettvangi. Eina leiðin, sem fær virðist í þessu skyni við núverandi aðstæður, er aukin þátttaka lífeyrissjóðakerfisins í fjármögnun fjárfestingarlánasjóðanna. Jafnframt hefur þörf lífeyrissjóðanna fyrir verðtryggingu þess fjármagns, sem þeir hafa undir höndum, orðið æ ljósari. Hafa því kaup lífeyrissjóðanna að undanförmu á verðtryggðum skuldabréfum Byggingasjóðs ríkisins og Framkvæmdasjóðs verið mikilvægt skref í þá átt að leysa bæði verðtryggingarvandamál lífeyrissjóðanna og að auka framboð á fjármagni til atvinnuuppbyggingar og íbúðabygginga í landinu. Telur ríkisstjórnin mikilvægt að kannað verði hvort ekki sé unnt að halda áfram lengra á sömu braut og stefna þannig að því að allir lífeyrissjóðir í landinu geti verðtryggt lífeyri að verulegu leyti. Eitt af skilyrðunum fyrir því, að verðtrygging lífeyris geti náðst með þessum hætti, er fólgið í því að upp verði tekin almennari verðtrygging á útlánum fjárfestingarlánakerfisins, en hún er reyndar þegar nauðsynleg vegna ávöxtunar á eigin fé fjárfestingarlánasjóðanna sjálfra og til þess að draga úr lánsfjáreftirspurn sem eingöngu byggist á von um verðbólguhagnað. Hefur ríkisstjórnin nú til undirbúnings tillögur um breytingu á lánskjörum fjárfestingarlánasjóða þar sem gert er ráð fyrir hlutfallslegri verðtryggingu allra útlána þeirra.

Athugasemdir við IX. kafla.

Um 32. gr.

Á síðastliðnum þremur árum hefur ríkissjóður veitt ábyrgð vegna kaupa á 50 skuttogurum. Ríkisábyrgðir hafa verið veittar eða þeim heitið vegna 6 togara til viðbótar. Skip þessi eru ýmist í smíðum erlendis eða verið að semja um kaup á þeim.

Þegar lög nr. 28/1972 voru sett taldi þáverandi ríkisstjórn rétt að hafa ótakmarkaða heimild til að veita sjálfsskuldarábyrgðir vegna nýbyggingar skuttogara. Þar sem 50—60 slíkir togarar hafa nú bæst við skipastólinn þykir rétt að veiting sjálfsskuldarábyrgða á lánum til kaupa á skuttogurum verði framvegis háð sömu skilyrðum og gildir um veitingu annarra ábyrgða af hálfu ríkissjóðs og fjalli Alþingi þá um ábyrgðirnar hverju sinni eins og áður var.

Um 33. gr.

Innheimta kirkjugarðsgjalda hefur að vali kirkjugarðsstjórna verið í höndum þriggja aðila, innheimtumanna ríkissjóðs, innheimtumanna sveitarfélaga og kirkjugarðsstjórna sjálfra. Þetta hefur skapað ýmsa erfiðleika. Er því lagt til að innheimta þessi verði framvegis í höndum kirkjugarðsstjórna sjálfra eða innheimtumanna sveitarsjóða. Þess skal getið að ekki verður breyting á innheimtu þessari hér í Reykjavík þótt ákvæði frumvarpsins verði að lögum.

Um 34. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

1.1.2 Brúttótekjur 2000 þús. kr., tekjur til útsvars 1900 þús. kr., hreinar tekjur til skatts 1550 þús. kr.

a) Frumvarpið: Tekjuskattur	kr. 308 050
Útsvar (11%)	— 199 997

Samtals kr. 508 047

Frá dragast barnabætur

Alls kr. 433 047

b) Gildandi lög: Tekjuskattur	— 302 878
Útsvar (11%)	— 204 600

Samtals kr. 507 478

Frá dregst:

Skattafsláttur	— ÷ 37 935
Fjölskyldubætur (eftir tekjuskatt)	— ÷ 16 555

Alls kr. 452 988

c) Beinir skattar lækka í þessu dæmi um 19 941 kr.

Mismunur á skattgreiðslum skv. frumvarpinu og gildandi lögum verður föst krónutala eftir að hæsta jaðarskatti er náð í báðum tilvikum, sem þýðir að lækkunin verður þá æ minni hlutfallslega eftir því sem tekjur verða hærri. Mismunur á beinum sköttum skv. gildandi lögum og skv. frumvarpinu yrði umhverfis þetta tekjumark því minni sem efra skattþrepið í frumvarpinu væri látið byrja fyrr. Hið sama yrði upp á teningnum ef hærri jaðarskattsprósentan í frumvarpinu yrði hækkuð. Þetta hefði hins vegar í för með sér að nær engin skattalækkun yrði á miðlungstekjum eða tekjum yfrið lægra en það.

1.2 Einhleypingur.

1.2.1 Brúttótekjur 900 þús. kr., tekjur til útsvars 845 þús. kr., hreinar tekjur til skatts 780 þús. kr.

a) Frumvarpið: Tekjuskattur	kr. 95 950
Útsvar (11%)	— 87 416

Samtals kr. 183 366

b) Gildandi lög: Tekjuskattur	— 124 169
Útsvar (11%)	— 89 972

Samtals kr. 214 141

Frá dregst:

Skattafsláttur	— ÷ 16 610
----------------------	------------

Alls kr. 197 531

c) Skattgreiðslur lækka um 14 165 kr.

Fylgiskjal.

Dæmi um skattgreiðslur samkvæmt frumvarpinu og samanburður við gildandi lög.

Hér skulu tekin nokkur dæmi um skattgreiðslur skv. frumvarpinu miðaðar við ákveðnar brúttótekjur og hreinar tekjur til skatts á álagningarárinu 1975 (tekjuárinu 1974). Jafnframt eru þessar skattgreiðslur bornar saman við greiðslur skv. gildandi lögum. Með í tekjuskatti er 1% álag til Byggingasjóðs ríkisins og kirkju-garðsgjald, 2,3% af útsvari.

1.1 Hjón með 2 börn á framfæri:¹⁾

1.1.1 Brúttótekjur 1200 þús. kr., tekjur til útsvars 1150 þús. kr., hreinar tekjur til skatts 960 þús. kr.

a) Frumvarpið: Tekjuskattur	kr. 69 690
Útsvar (11%)	— 115 599

Samtals kr. 185 289

Frá dragast barnabætur	— ÷75 000
------------------------------	-----------

Alls kr. 110 289

b) Gildandi lög: Tekjuskattur	— 67 437
Útsvar (11%)	— 120 202

Samtals kr. 187 639

Frá dregst:

Skattafsláttur	— ÷37 901
----------------------	-----------

Fjölskyldubætur, að frádragnum skatti bóta 1974 ²⁾	— ÷16 555
--	-----------

Alls kr. 133 183

c) Lækkun gjalda (b-a) skv. frumvarpinu er því 22 894 kr.

1) Í eftirfarandi dæmum er ekki tekið tillit til þess að sérsköttun kann að borga sig ef samsetning tekna eigin konu og eiginmanns er með tilteknum hætti.

2) Strangt tekið ætti einnig að taka tillit til útsvars af fjölskyldubótum fyrra árs, sem ekki er gert í þessu dæmi.

1.3 Einstætt foreldri með 1 barn á framfæri.

1.3.1 Brúttótekjur með hálfu meðlagi 538.2 þús. kr., tekjur til útsvars 491.2 þús. kr., hreinar tekjur til skatts 499.7 þús. kr.

a) Frumvarpið: Tekjuskattur	kr.	0
Útsvar (11%) er 42 966, sem greiðist af persónuafslætti	—	0

Samtals kr. 0

Frá dregst:

Barnabætur	— ÷	30 000
------------------	-----	--------

Alls kr. ÷ 30 000

þ. e. framteljandi fær greiddar út 30 000 kr. í barnabætur.

b) Gildandi lög: Brúttótekjur án meðlags 500 þús. kr., tekjur til útsvars 453 þús. kr., hreinar tekjur til skatts 300 þús. kr.

Tekjuskattur	kr.	0
Útsvar (11%)	—	43 272

Samtals kr. 43 272

Frá dregst:

Skattafsláttur	— ÷	18 000
Fjölskyldubætur	— ÷	20 000

Alls kr. 5 272

c) Skattgreiðslur lækka um 35 272 kr.

1.4 Hjón sem bæði eru ellilífeyrisþegar.

Reiknað er með að ellilífeyrir sé tekinn frá 67 ára aldri en hann var 254 622 kr. árið 1974. Útsvarslækkun vegna aldurs 25 462 kr.

1.4.1 Brúttótekjur 700 þús. kr., tekjur til útsvars 650 þús. kr., hreinar tekjur til skatts 560 þús. kr.

a) Frumvarpið: Tekjuskattur	kr.	0
Útsvar (11%) 36 355 kr., þar af greiðast 33 000 kr. af persónuafslætti	—	3 355

Samtals kr. 3 355

b) Gildandi lög: Tekjuskattur	—	4 780
Útsvar (11%)	—	39 935

Samtals kr. 44 715

Frá dregst:

Skattafsláttur	→	27 935
----------------------	---	--------

Alls kr. 16 780

c) Beinir skattar lækka um 13 425 kr.

1.5 Einhleypur ellilífeyrisþegi.

Reiknað er með að ellilífeyrir sé tekinn frá 67 ára aldri en hann var 141 456 kr. árið 1974. Útsvarslækkun vegna aldurs 14 146 kr.

1.5.1 Brúttótekjur 500 þús. kr., tekjur til útsvars 450 þús. kr., hreinar tekjur til skatts 435 þús. kr.

a) Frumvarpið: Tekjuskattur	kr.	0
Útsvar (11%) 28 439 kr. en 10 000 kr. greiðist af persónuafslætti	—	18 439
	Samtals	kr. 18 439
b) Gildandi lög: Tekjuskattur	—	15 271
Útsvar (11%)	—	30 996
	Samtals	kr. 46 267
Frá dregst: Skattafsláttur	—	16 610
	Alls	kr. 29 657

c) Beinir skattar lækka um 11 218 kr.

1.6 Skattleysismörk

Tekjuskattleysismörk.

(Þús. kr.).

	Frumv. með barnabótum	Gildandi lög með afslætti en án fjölskyldubóta	Gildandi lög með skattafslætti og afsláttarígildi fjölskyldubóta
1. Hjón með 2 börn:			
Brúttótekjur	1 216.5	1 078	1 101.7
Hreinar tekjur	973.2	862.5	917.1
2. Einhleypingur:			
Brúttótekjur	555	507	507
Hreinar tekjur	485	441.6	441.6
3. Einstætt foreldri m. 1 barn:			
Brúttótekjur	906.4	829.4	836.9
Hreinar tekjur	774.9 ¹⁾	621.2 ²⁾	640.7 ²⁾

Samkvæmt þessu eru hjón með 2 börn á framfæri og 1216.5 þús. kr. í brúttótekjur tekjuskattslaus skv. frumvarpinu en voru það við 1078 þús. kr. skv. gildandi lögum, eða 1101.7 þús. kr. ef tillit er tekið til fjölskyldubóta. Tölurnar fyrir einhleyping og einstætt foreldri ber að túlka á sama hátt. Rétt hefur þótt að taka tillit til fjölskyldubóta í gildandi kerfi og skatti af þeim þannig að tölurnar sýna í reynd hvenær afkissjóður og framteljandi eru „skuldlausir“ hvor við annan.

1) Með hálfu meðlagi frádráttarþæru.
2) Með fullu meðlagi frádráttarþæru.